

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Postavení věřitelů v procesu oddlužení

Position of Creditors in the Process of Debt Relief

Student: Kateřina Müllerová

Vedoucí bakalářské práce: doc. ing. Dagmar Bařinová, Ph.D

Ostrava 2015

Zadání bakalářské práce

Student: **Kateřina Müllerová**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Téma: **Postavení věřitelů v procesu oddlužení**
Position of Creditors in the Process of Debt Relief

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Základní charakteristika oddlužení
 3. Zajištění a nezajištění věřitelé a jejich uplatňování pohledávek v oddlužení
 4. Vyhodnocení postavení věřitelů a jejich uspokojení v oddlužení
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 241 s. ISBN 978-80-7357-599-1.
MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický*. 3. vyd. Praha: Linde, 2014. 496 s. ISBN 978-80-7201-939-7.
RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: ASPI, 2008. 472 s. ISBN 978-80-7357-329-4.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 07.05.2015

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně. Přílohy č. 1, 2, 3 a 4, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 7. 5. 2015

A handwritten signature in blue ink, reading "Müllerová".

Kateřina Müllerová

OBSAH

1. Úvod	5
2. Základní charakteristika oddlužení	7
2.1. Úpadek a jeho řešení	7
2.2. Účastníci oddlužení	10
2.3. Zahájení oddlužení	12
2.3.1. Náležitosti a přílohy návrhu na povolení oddlužení	12
2.3.2. Insolvenční soud	14
2.4. Způsoby oddlužení	15
2.4.1. Zpeněžením majetkové podstaty	15
2.4.2. Splátkový kalendář	17
2.5. Společné oddlužení manželů	23
2.6. Insolvenční správce	24
2.4.1. Výkon činnosti insolvenčního správce a jeho odpovědnost	24
2.4.2. Odměna insolvenčního správce	25
3. Zajištění a nezajištění věřitelé a jejich uplatňování pohledávek v oddlužení	26
3.1. Věřitelé a jejich pravomoci	26
3.1.1. Zajištění a nezajištění věřitelé	26
3.1.2. Nejčastější věřitelé v insolvenčním řízení	27
3.1.3. Věřitelské orgány	31
3.1.4. Oddlužení a projevy v účetnictví věřitele	34
3.2. Uplatňování pohledávek do insolvenčního řízení	37
3.2.1. Pohledávky uplatněné u osoby s dispozičním oprávněním	37
3.2.2. Pohledávky uplatněné přihláškou	40
3.2.3. Přihláška pohledávek	42

3.2.4.	Přezkoumání přihlášených pohledávek	43
3.3.	Pravomoci věřitelů a jejich možnosti v oddlužení	44
4.	Vyhodnocení postavení věřitelů a jejich uspokojení v oddlužení	47
4.1.	Analýza uspokojení věřitelů pomocí splátkového kalendáře	47
4.1.1.	Náhodně vybraná skupina dlužníků	47
4.1.2.	Zjištěná míra uspokojení věřitelů	48
4.1.3.	Příčiny snižující se míry uspokojení	50
4.1.4.	Vyhodnocení dlužníků v analýze	50
4.1.5.	Vyhodnocení pohledávek v analýze	51
4.1.6.	Vyhodnocení věřitelů v analýze	52
4.1.7.	Celkové vyhodnocení analýzy	53
5.	Závěr	55
	Seznam použité literatury	57
	Seznam zkratk	60
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1. Úvod

V současné době se čím dál častěji setkáváme s informacemi o oddlužení. Tyto časté informace se, ale spíše týkají dlužníků, proto tato bakalářská práce bude zaměřena na věřitele a jejich postoj v oddlužení.

Oddlužení je jedním ze způsobů řešení úpadku, které je definováno v insolvenčním zákoně (dále IZ). Zákon nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2008 a nahradil tak původní zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání. IZ se může jevit pro řadu lidí jako jeden ze složitých zákonů, poněvadž neustále prochází vývojem. K jeho poslední velké novelizaci, tzv. revizní novelizaci, s přínosem zásadních změn došlo dne 1. 1. 2014, kde však některá ustanovení se zdají pro laiky nesrozumitelné a orientace v zákoně pro ně tak obtížná.

Úpadek je stále se rozvíjející riziko dnešní doby. Do úpadku se může dostat kdokoliv, protože dnešní doba přináší řadu možností v poskytování půjček či úvěrů v podstatě na cokoliv, co si vybavíme, což je velkým lákadlem pro většinu z nás. Bohužel, tyto dnešní možnosti mají následně u mnohých negativní dopad na schopnost své závazky splácet, a dlužníci jsou poté nuceni vyhledávat řešení v dalších půjčkách. Dlužníky může následně takhle častá situace přivést až do jejich úpadku a k vyhledávání pomoci v rámci oddlužení, které jim umožní nový životní start.

Cílem této bakalářské práce bude nejen charakterizovat oddlužení samotné, ale hlavně vyhodnotit postoj věřitelů a jejich uspokojení v rámci oddlužení pomocí splátkového kalendáře. Pro věřitele, kteří se v oblasti oddlužení dostatečně neorientují, může tato práce být označena za poskytovatele stručných a základních informací, které by o oddlužení měli znát v případě, že se do oddlužení dostanou.

Druhá kapitola bakalářské práce vymezí základní informace o oddlužení. Zaměří se na to, co vlastně již zmíněný úpadek je, kdo a jak se může oddlužení zúčastnit, a jak oddlužení vlastně probíhá. Následně vymezí pár informací o insolvenčním správci, který je v oddlužení důležitou osobou.

Třetí kapitola se zaměří na věřitele a jejich pohledávky. V první části této kapitoly bude postupně rozebráno, kdo je věřitelem, jak věřitele můžeme rozčlenit, a zmíní několik informací o oddlužení a následných projevech v účetnictví věřitele. Druhá část kapitoly rozebere pohledávky

a jejich členění s možnostmi jejich uplatnění do průběhu řízení a situacemi souvisejícími s nimi. Třetí část kapitoly vymezí několik důležitých informací pro vyhodnocení postoje věřitelů v oddlužení.

Čtvrtá kapitola bude kapitolou praktickou. Kapitola zhodnotí postoj věřitelů a bude analyzovat uspokojení jejich pohledávek pomocí splátkového kalendáře. Analýza bude zkonstruována na náhodně vybrané skupině dlužníků, kteří už oddlužením prošli, společně s těmi, co do oddlužení vstoupili.

V rámci této bakalářské práce bude využito metodiky analýzy, popisu a srovnání.

2. Základní charakteristika oddlužení

Oddlužení jako motivační prostředek pro dlužníky, který jim umožňuje začít nový život bez dluhů, je vymezeno v zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), s nabytím účinnosti dnem 1. ledna 2008. Oddlužení nemůže využít každý dlužník, neboť i zde náš právní systém ustanovil určité podmínky, které tato kapitola společně i s oddlužením samotným postupně rozebere.

2.1. Úpadek a jeho řešení

Jako první podmínka pro možnost využití procesu oddlužení je, aby dlužník byl v tzv. úpadku, který je pro všechny jak fyzické či právnické osoby dost nepříjemný stav. Úpadek může být také chápán z ekonomického pojetí jako dlužníkuv výpadek likvidity¹.

Úpadek je definován podle § 3 IZ a zahrnuje tři zásady, kdy dlužník je v úpadku. V první řadě základní zásadou je četnost věřitelů. IZ totiž definuje, že dlužník je v úpadku, má-li více než jednoho věřitele. Jedná-li se pouze o jediného věřitele, nemůže věřitel vymáhat svou pohledávku pomoci IZ, a je tak zapotřebí využít jiného způsobu, např. procesu exekuce. Neplatí zde ani případ, kdy jeden věřitel s více pohledávkami převede jednu či dvě pohledávky na jiného věřitele - tento případ je výhradně zakázán. Dalšími zásadami spadající pod § 3 jsou, že dlužník má peněžité závazky po době delší 30 dnů po lhůtě jejich splatnosti a také, že není schopen dále plnit své závazky. Zásada - není schopen dále plnit své závazky je chápána tím, že dlužník je v tzv. platební neschopnosti. Platební neschopnost souvisí s dlužníkovým nedostatkem peněžních prostředků a nesmí být tak zaměňována s dlužníkovou neochotou platit. Přesněji se dlužník dle IZ § 3 odst. 2 v platební neschopnosti nachází, jestliže

- a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo
- b) své peněžité závazky neplní po dobu tří měsíců po lhůtě jejich splatnosti, nebo
- c) věřitelé nemají možnost dosáhnout uspokojení, některých ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo
- d) nesplnil povinnost předložení seznamu svého majetku, svých závazků a zaměstnanců, kterou mu uložil insolvenční soud.

¹ Pojem likvidita je obecně definován jako schopnost platit své závazky včas.

Je nutné upozornit, že ani tyto výše uvedené zásady nemusí nastat a stačí je jen se zřetelem předpokládat. Tento stav je specifikován jako hrozícím úpadku. Zjištění hrozícího úpadku se týká především dlužníků, kteří znají nejlépe svůj finanční stav, a tudíž pouze logicky jim připadá právo na podání návrhu na insolvenční řízení. Existuje však ještě jeden stav blízký k úpadku, který se týká jen podnikatelů a to jak fyzických nebo právnických osob a tím je tzv. předlužení. Zde musí být také zachována zásada četnosti věřitelů. Další zásada se však liší v tom, že hodnota dluhů u věřitelů převyšuje nad hodnotou dlužníkovy majetku. Předlužení nesmí být způsobeno záměrně, jinak se toto řešení považuje za trestný čin dle trestního zákona § 256c. Rovněž toto platí i u záměrného způsobení úpadku, který je řešen § 224 trestního zákoníku.

Po zjištění skutečnosti, že jsme osobou ať už fyzickou nebo právnickou nacházející se v úpadku, IZ přináší tři možnosti jak tento problém řešit. První možností je proces oddlužení, který bude rozebírán v celé této bakalářské práci, a další dvě možnosti jsou označeny jako konkurs a reorganizace.

a) Konkurs

Jedná se o tradiční způsob řešení úpadku, který je určen především pro podnikatele. Dlužník po prohlášení konkursu přichází o možnost jakkoliv disponovat majetkem tvořící majetkovou podstatu. Toto právo už připadá pouze insolvenčnímu správci, který majetek zpeněží, a poté ze získaného výtěžku poměrně uspokojí pohledávky věřitelů. Pohledávky nebo jejich části, které nejsou uspokojeny z výtěžku, nezanikají, ale věřitelé jsou následovně oprávněni k dalšímu vymáhání za dlužníkem.

V minulosti před vznikem IZ, úpadky podnikatelů a právnických osob byly řešeny jen tímhle způsobem, který byl téměř obdobný, jako ten současný. Jeho vymezení bylo uvedeno v zákoně č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání.

Konkurs je rovněž řešením úpadku pro osoby, které nesplňují z jakýchkoliv důvodů podmínky pro oddlužení.

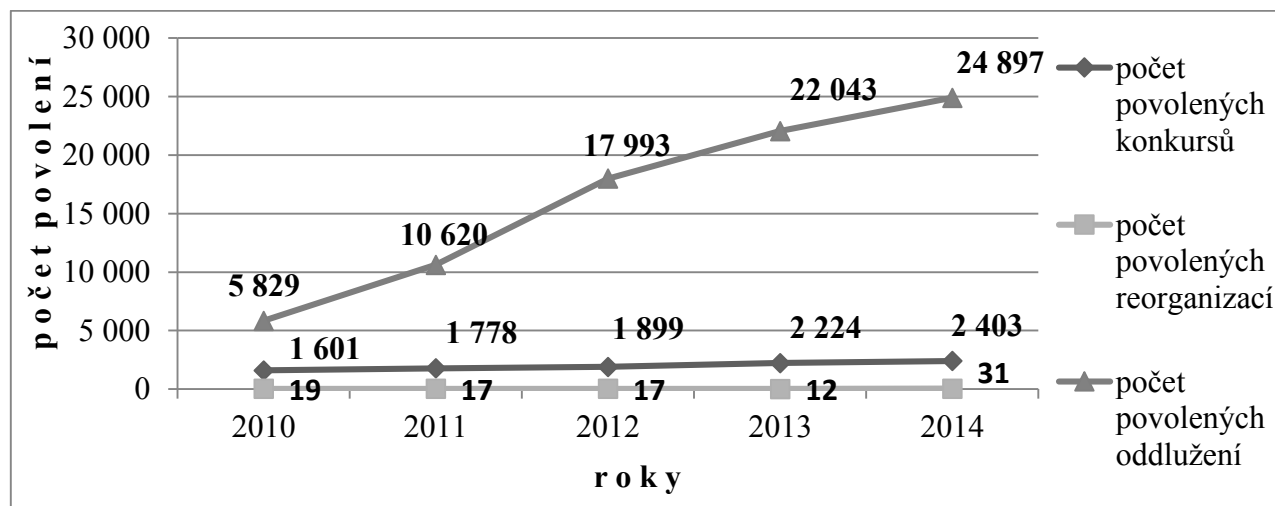
b) Reorganizace

Jedná se o novější způsob řešení úpadku určený podnikatelům. Reorganizace je přípustná pro dlužníky, kteří dosahují celkového obratu za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu řízení alespoň 50 mil. Kč a zaměstnávají nejméně 50 zaměstnanců.

Výjimečně může být též připuštěno u menších podnikatelů. Tento způsob je veden k tzv. ozdravení podniku ve prospěch věřitele. Závazky dlužníka se zde splácí za provozu podniku podle reorganizačního plánu, (tj. dokument poskytující informace o opatření plnění reorganizace, způsobu rozdělení splátek věřitelům a určením výše dluhů po skončení reorganizace vůči věřitelovi), který je schválený schůzí věřitelů. Podnik je v tomto případě stále funkční a vyvíjen.²

Graf 2.1 následně uvede vývoj forem pro řešení úpadku v ČR.

Graf 2.1: Vývoj forem řešení úpadku v letech 2010-2014

Zdroj: Crediform, [cit. 23. 1. 2015]

Z grafu 2.1 je na první pohled patrné, že nejvíce se u nás využívá forma oddlužení. Tento proces je umožněn oproti konkursu nebo reorganizaci osobám, které se do úpadku nedostali podnikatelskou činností, ale naopak činností běžného života. Bohužel takových případů je podstatně více.

Je zřetelné, že všechny formy mají růstový charakter. U oddlužení je nutno upozornit, že tempo nárůstu se razantně snižuje oproti předcházejícím rokům. Příčinou tak může být řada skutečností, např. novela IZ k 1. 1. 2014, která umožňuje společné oddlužení manželů.

² MARŠÍKOVÁ, J. Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. s. 22

Podle dat ministerstva spravedlnosti³ nejvíce oddlužení v ČR je vyskytnuto v Ostravském, Ústeckém a Středočeském kraji. Naopak nejméně oddlužení se vyskytuje v kraji Jihočeském.

Konkurs v roce 2013 zaznamenal větší nárůst než obvykle. Za příčinu společnost Credifrom označuje, že do konkursu se přihlásilo razantně více živnostníků a to téměř více jak o polovinu než v roce 2012.

U reorganizace je zaregistrován nárůst v roce 2014 téměř o více jak 100 % oproti roku předcházejícímu. Hlavním důvodem je revizní novelizace IZ, která změnila podmínky pro povolení reorganizace. V minulých letech pro povolení reorganizace totiž musel být splněn celkový obrat za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu řízení 100 mil. Kč a zaměstnání 100 zaměstnanců. Těchto podmínek málokterý podnikatel dosahoval, proto IZ snížil podmínky na polovinu, konkrétně obrat 50 mil. Kč a 50 zaměstnanců.

2.2. Účastníci oddlužení

Oddlužení je přípustné pro ty, kteří se do úpadku dostali běžnou činností a ne podnikatelskou. Je tedy zde zkoumáno, jak k určitému dluhu došlo, respektive povaha dluhu bez ohledu na to, zda je dlužník podnikatelem, nebo není. Tahle zásadní podmínka byla ustanovena dne 1. 1. 2014 novelou IZ. V minulých letech totiž IZ jasně ustanovil, že dlužník nesmí být podnikatelem.

Účastníky oddlužení podle IZ mohou být fyzické osoby. Mezi ně patří podnikatelé i nepodnikatelé. Dále se oddlužení může účastnit i právnická osoba, ale pouze nepodnikatel, protože právnickým osobám podnikatelům k řešení jejich úpadku jsou určeny zmíněné ostatní dva druhy (konkurs a reorganizace). Všichni tito možní účastníci oddlužení by neměli mít dluhy podnikatelského charakteru. Nastane-li situace, že dlužníci mají dluhy podnikatelského charakteru, tak ani to nemusí být pro oddlužení překážkou, protože IZ dle § 389 dluhy připouští za podmínky, že:

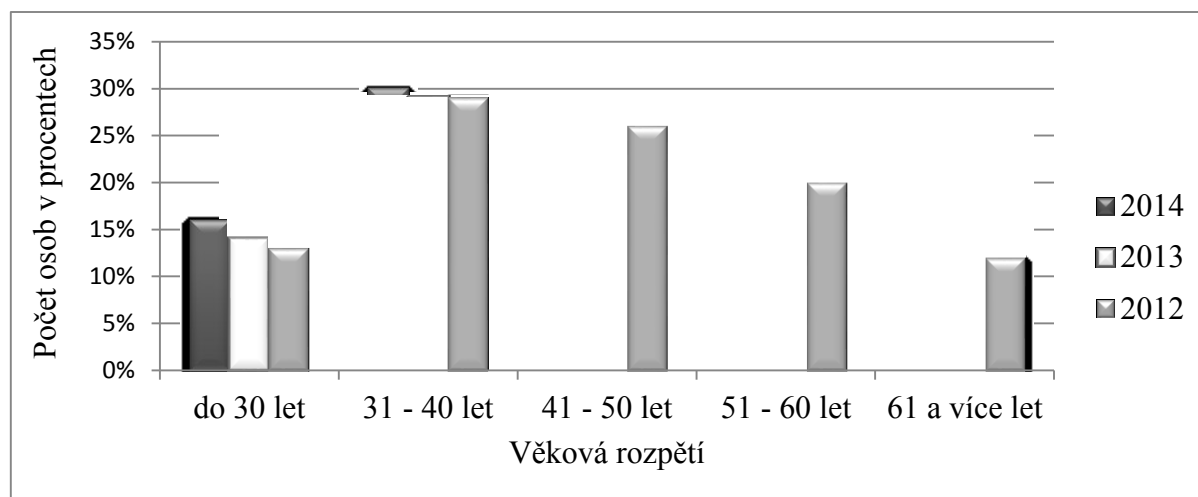
- věřitel s dluhy podnikatelského charakteru souhlasí,
- jedná se o dluhy zajištěného věřitele a
- dlužník už prošel konkursem a věřitelovy pohledávky z podnikání tak zůstaly neuspokojeny.

³ INSOLVENČNÍ ZÁKON. Dostupné z: <http://insolvenčni-zakon.cz/expertni-skupina-s22/statistiky.html>

Pokud dlužník spadající do tohoto procesu nebude splňovat některou z podmínek stanovených IZ, tak jeho úpadek bude řešen konkursem.

Nejčastěji tohoto procesu využívají fyzické osoby neboli spotřebitelé. Graf č. 2.2 proto uvede věkovou strukturu těchto dlužníků.

Graf 2.2 : Věková struktura osob s povolením na oddlužení za období 2012-2014

Zdroj: Creditform, [cit. 23. 1. 2015]

Nejvíce dlužníků se nachází ve věkové kategorii 31-40 let. V tomto věkovém rozpětí se většinou nacházejí mladé rodiny, které se snaží zpříjemnit si svůj život např. novými auty, většími byty či domy, nebo vybavením domácností. Využívají tak dnešní velkou možnost vzít si v podstatě vše na splátky. Klíčový okamžik už nastává při poskytnutí první půjčky, kde záleží na dlužníkovu postoji k financím, neboli jeho finanční gramotnosti. Při nízké finanční gramotnosti dlužníka často půjček přibývá, a řešení bývá následné vyhledávání dalších půjček. Tím se dlužníci dostávají do dluhové spirály, a to bývá častým případem následného ocitnutí se v oddlužení.

Rozšiřování dnešní možnosti půjček s vazbou nízké finanční gramotnosti poznamenává rovněž věkovou skupinu do 30 let. Největší nárůst této skupiny dlužníků byl zaznamenán v roce 2014.

Oproti tomu nejméně obsáhlou skupinou jsou dlužníci ve věku 61 a více let. Těmhle osobám totiž řada institucí je neochotna půjčovat, a to jak už z důvodu věku, nebo jejich omezených příjmů. Výrazně klesající efekt zaznamená věková skupina 51 – 60 let. V tomto věkovém intervalu se totiž už nachází osoby, kterým jejich finanční situace není lhostejná, ale i přesto se mezi nimi nacházejí výjimky.

2.3. Zahájení oddlužení

Po zjištění, že se dlužník nachází v úpadku, je třeba tuto situaci co nejrychleji začít řešit a zahájit tak insolvenční řízení. Insolvenční řízení může být zahájeno jak věřiteli, tak i dlužníkem a to za pomoci insolvenčního návrhu. Jde-li však o hrozící úpadek, tak návrh na insolvenční řízení podává pouze dlužník. V případě podání insolvenčního návrhu věřitelem proti dlužníkovi, je dlužník povinen podat návrh, jak bude svůj úpadek řešit. Tedy dlužník poté sám podá např. návrh na povolení oddlužení. Ten musí být podán do 30 dnů od dodání věřitelova insolvenčního návrhu dlužníkovi k vyjádření. V případě podání návrhu po této době nemůže už insolvenční soud k tomu přihlédnout a úpadek bude řešen konkursem. Věřitelé společně s návrhem na insolvenční řízení podávají přihlášku svých pohledávek, které chtějí v rámci tohoto řízení uplatnit.

Insolvenční návrh podaný věřitelem může být podán třemi způsoby, a to v listinné podobě s úředně ověřeným podpisem podávající osoby, anebo v elektronické podobě rovněž s uznaným elektronickým podpisem, anebo prostřednictvím datové schránky. Insolvenční návrh je podáván přímo místně příslušnému insolvenčnímu soudu. Výčet náležitosti pro obsah insolvenčního návrhu podaný věřitelem stanovuje v § 103 IZ, a pro případ podání dlužníkem § 104 IZ.

V případě podání insolvenčního návrhu dlužníkem, který chce svůj úpadek řešit oddlužením, je insolvenční návrh podán společně i s návrhem na povolení oddlužení v jedné podobě. Návrh na povolení oddlužení jak už z výše uvedených informací vyplývá, může tedy podat pouze dlužník. Věřitelé k tomuto nejsou oprávněni. Je nutné upozornit, že novelizace IZ od 1. 1. 2014 také umožňuje v případě dlužníka jako manželů podat pouze jeden společný návrh k řešení jejich úpadku.

2.3.1. Náležitosti a přílohy návrhu na povolení oddlužení

Návrh na povolení oddlužení musí být vyplněn na předepsaném formuláři (viz Příloha 1), Dlužník musí vyplnit všechny náležitosti návrhu a připojit všechny předepsané přílohy, aby návrh mohl být považován za platný.

IZ vymezuje vedle obecných náležitostí návrhu na povolení oddlužení ještě další, a to konkrétně:

- a) označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat,
- b) údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 5 letech,
- c) údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky a

d) návrh způsobu oddlužení nebo sdělení, že dlužník takový návrh nevznáší.⁴

K návrhu na povolení oddlužení uvádí Maršíkova (2014) jako nutné připojit:

- Seznam majetku, ve kterém dlužník označí jednotlivě veškerý svůj majetek včetně jeho pohledávek, který je předmětem zajišťovacího práva k uspokojení věřitelů a zvláště veškerý jeho ostatní majetek. U pohledávek se uvede jejich výše, jejich účel, a výslovné vyjádření k jejich dobytnosti.
- Seznam závazků, ve kterém dlužník musí označit veškeré osoby, u kterých si je vědom, že má vůči nim závazky. Dlužník u každého závazku musí uvést údaj o výši a splatnosti, může se zde i vyjádřit k závazkům, které popírá, s jasným důvodem. U každého závazku, který má právo na uspokojení ze zajištění, dlužník uvede odkaz na položku ze seznamu majetku, kterým tento závazek bude uspokojen.
- Kopie listin dokládající dlužníkův příjem za poslední 3 roky, jako třeba výpisy z bankovních účtů, nebo také výplatní pásky z jeho zaměstnání.
- Výpis z rejstříku trestu dlužníka, který nesmí být starší než 3 měsíce.
- Listiny, kterých se návrh na povolení oddlužení dovolávájí a listiny, které prokazují v návrhu na povolení oddlužení tvrzené skutečnosti.
- Seznam svých zaměstnanců v případě dlužníka zaměstnavatele a jeho návrh je podán i jako insolvenční návrh
- Kopii oddacího listu v případě manželů a úředně ověřený písemný souhlas obou manželů, že jejich všechen majetek byl pro účely schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty považován za společné jmění manželů
- Písemný souhlas nezajištěného věřitele v případě dohodnutí se s dlužníkem, že hodnota plnění při oddlužení, kterou dosáhne, je na úrovni nižší než 30% s uvedením té nižší hodnoty, na které se dohodli.
- Výpis z obchodního rejstříku týkající se právnické osoby nebo obdobného registru nelze-li jinak.
- Označení osob ochotných poskytnout dar, a to za účelem splnění oddlužení, anebo osob ochotných dlužníkovi po dobu oddlužení platit peněžité dávky. Tyto úkony však musí být úředně ověřeny.

⁴ § 391 zákona č. 182/2006 Sb., (insolvenčního zákona) v platném znění

- Plná moc, jedná-li se o zastoupení dlužníka.

K tomu, aby insolvenční soud schválil oddlužení, tak kromě správného vyplnění a připojení všech náležitostí návrhu, musí návrh poukazovat na poctivý záměr dlužníka. Podání musí být včasné a řádné, a navíc musí být dlužník schopen splatit alespoň 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů, což je v podstatě hlavním principem oddlužení. Po podepsání insolvenčního návrhu s ověřeným podpisem nebo elektronickým ověřeným podpisem se návrh předává insolvenčnímu soudu, který nejpozději do 2 hodin od dodání návrhu (v případě dodání mimo úřední hodiny do 2 hodin od začátku úředních hodin) zahajuje insolvenční řízení. Pokud insolvenční soud v návrhu nalezne nějaké nedostatky či vady, vyzve dlužníka k jejich odstranění. Dlužník má maximálně 7 dní k nápravě, a jestliže zjištěné nedostatky neodstraní, insolvenční soud tento návrh odmítne.

V některých případech dle § 108 IZ může být insolvenční navrhovatel vyzván k zaplacení zálohy na náklad insolvenčního řízení, je-li to nutné ke krytí nákladů řízení a prostředky k tomu nelze zajistit jinak. Jedním z takových případů domáhání se zálohy po dlužníkovi nastává tehdy, když insolvenční soud bude mít pochybnost o tom, že nebude moci dlužníkovi oddlužení povolit. Zálohy se mohou pohybovat až do výše 50 000 Kč.

2.3.2. Insolvenční soud

Insolvenční soud je velice spjat s návrhem na zahájení insolvenčního řízení, protože od jeho podání se všechny důležité rozhodující úkony provádí právě zde. Bezpochybně insolvenční soud provádí i dozorčí činnost nad procesními subjekty, kterými jsou dlužníci, insolvenční správci a věřitelé. Odpovědnost insolvenčního soudu při výkonu činností je vnímána jako zásadní.

Vždy se jedná o soud I. stupně, tedy o krajský soud. Bezpochybně zde existují zásady, kdo a kde svůj úpadek řeší. Jedná-li se o fyzickou osobu - nepodnikatele, je mu vždy přidělen příslušný krajský soud v místě trvalého bydliště nebo tam, kde se trvale zdržuje. Fyzická osoba – podnikatel má přidělen příslušný krajský soud, kde se nachází jeho místo podnikání, a právnické osobě je přidělen příslušný krajský soud jejího sídla. Insolvenční soud dále rozhoduje o odvolání, ale v případě dovolání v insolvenční věci zasahuje zde Nejvyšší soud ČR.⁵

⁵ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele*. s. 15

2.4. Způsoby oddlužení

Rozhodne-li soud o povolení oddlužení, pak je potřeba rozhodnout o tom, jak oddlužení má být splněno. Zásadní rozhodnutí o způsobu oddlužení náleží věřitelům, konkrétně nezajištěným věřitelům. Dlužník do rozhodnutí nijak nemůže zasáhnout, má pouze možnost navrhnout způsob oddlužení. Věřitelé, i když se dlužníkovým návrhem nemusí řídit, mohou hlasovat o tom, zda dlužníkovi vyhovět nebo nevyhovět.

K rozhodnutí dochází na schůzi věřitelů, kde nezajištění věřitelé, kteří své pohledávky včas přihlásí do insolvenčního řízení a nejsou dlužníkovou osobou blízkou, prostřednictvím hlasování rozhodnou, o jakou formu oddlužení by se mělo jednat. Hlasování, aby bylo platné, musí se však zúčastnit buď přítomně anebo nepřítomně (pomocí hlasovacího lístku viz Příloha 2), nadpoloviční většina nezajištěných věřitelů, počítána podle výše jejich pohledávek. Odhlasovaný výsledek následně musí být schválen insolvenčním soudem.

IZ umožňuje rozhodnout mezi dvěma způsoby k oddlužení. Jedná se o způsoby zpeněžení majetkové podstaty, anebo o splátkový kalendář, kde tyto dva způsoby lze kombinovat, např. v případě, kdy dlužníkovy peněžní příjmy nepostačí k uspokojení věřitelů a nabídne ke zpeněžení svůj majetek.

2.4.1. Zpeněžením majetkové podstaty

Zpeněžení majetkové podstaty oproti následujícímu způsobu oddlužení je podstatně rychlejší a vztahuje se na dlužníkův „aktuální“ majetek. Majetek, kterého se oddlužení bude týkat je specifikován v soupisu majetkové podstaty a ve výrokové části rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení této formy. Neměl by zde být zahrnován majetek, který dlužník získá v průběhu insolvenčního řízení tedy poté, co byl návrh na oddlužení schválen, není-li stanoveno jinak. Tento způsob oddlužení může uspokojit zajištěné i nezajištěné⁶ věřitele. Věřitelé jsou uspokojeni pomocí výtěžku ze zpeněžení majetkové podstaty, která byla určena k zajištění pohledávky, či dlužníkem navržena ke snížení dluhu. Výtěžek, než se dostane k věřiteli je ovšem snížený o náklady spojené se zpeněžením, náklady vynaložené na správu majetku a odměnu insolvenčního správce.

⁶ Nezajištění věřitelé jsou uspokojováni výtěžkem z majetkové podstaty až po uspokojení zajištěných věřitelů.

Pro zpeněžení majetkové podstaty je velmi důležitým subjektem, insolvenční správce, který vše kolem zpeněžení realizuje. Nároky na dlužníka jsou poté minimální a především se po něm požaduje jen potřebná součinnost.

V ČR dle statistik společnosti Creditreform v roce 2014 bylo rozhodnuto v 781 případech o zpeněžení majetkové podstaty v roce 2013 o 572 případech, a v roce 2012 o 412 případech. Ze zjištění plyne, že tempo této formy oddlužení je rostoucí, i když jak už bylo zmíněno počet povolených oddlužení a jeho tempo růstu klesá.

- **Majetková podstata**

Definice je nezbytnou záležitostí majetkové podstaty. Konstatuje, že se jedná o majetek, který je ve vlastnictví dlužníka, anebo o majetek, na který má dlužník spoluvlastnické právo v případě manželů. Zahrnuje rovněž majetek, který je ve vlastnictví třetí osoby prostřednictvím, které se dlužník majetku zbavil neúčinnými právními úkony. Mezi neúčinné právní úkony lze zahrnout ty úkony, kterými dlužník snižuje možnost uspokojení věřitelů, či zvýhodňuje jednoho na úkor ostatních.

Podle IZ, nestanoví-li zákon jinak, majetkovou podstatu tvoří:

- peněžitě prostředky,
- věci movité a nemovité,
- podnik⁷,
- soubor věcí a věci hromadné,
- vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů,
- akcie, směnky, šeky, nebo jiné cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž předložení je nutné k uplatnění práva,
- obchodní podíl,
- dlužníkovy peněžitě i nepeněžitě pohledávky včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které nejsou dosud splatné,

⁷ Nový občanský zákoník ustanovil pojetí podniku na obchodní závod (dále jen závod) a dle §502 jej definuje jako „organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co z pravidla slouží k jeho provozování.“

- dlužníková mzda nebo plat, jeho pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovy nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství, stipendia, náhrady ušlého výdělku, náhrady poskytovány za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci,
- další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu a
- příslušenství, přírůstky, plody a užitky uvedených hodnot majetkové podstaty⁸.

S majetkem spadajícím do majetkové podstaty v rámci oddlužení má právo disponovat pouze insolvenční správce. Insolvenční správce může začít zpeněžovat majetek až po schválení oddlužení, a to buď po částech, nebo jedinou smlouvou. Zpeněžení majetkové podstaty lze zrealizovat prostřednictvím, přímého prodeje, veřejné dražby nebo pomoci soudu.

Ke zpeněžení pomocí přímého prodeje nebo také často označováno jako zpeněžení majetku z volné ruky, insolvenční správce podle § 289 IZ musí mít souhlas od věřitelského výboru a insolvenčního soudu, jinak nebude smlouva o prodeji platná. Oproti tomu zpeněžení veřejnou dražbou podle § 287 IZ insolvenční správce k tomuto úkonu povolení nepotřebuje. Naopak potřebuje schválení věřitelského výboru k účinnosti smlouvy uzavřené s dražebníkem. Rozhodne-li se insolvenční správce pro poslední možnost zpeněžení majetku za pomoci soudu podle § 288 IZ, musí tak k návrhu prodeje připojit soupis majetkové podstaty potvrzený insolvenčním soudem a souhlas věřitelského výboru, že souhlasí s touto formou prodeje. Poté příslušný okresní soud už postupuje podle příslušných ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí.

V případě, že se v majetkové podstatě ocitne majetek, který nelze využít k uspokojení věřitelů, zejména neprodejné věci či nedobytné pohledávky. Insolvenční správce je oprávněn tento majetek vyjmout z majetkové podstaty, ale jen za podmínky, pokud věřitelský výbor a insolvenční soud bude s tímto úkonem souhlasit.

2.4.2. Splátkový kalendář

Oddlužení pomoci splátkového kalendáře se vztahuje na dlužníkův příjem a uspokojení jsou zde především nezajištění věřitelé. Dlužník je zde povinný věřitelům pravidelně každý měsíc

⁸ § 206 zákona č. 182/2006 Sb., (insolvenčního zákona) v platném znění

odvádět určitou splátku. Splátky je dlužník povinen odvádět po dobu 5 let, neskončí-li oddlužení předčasným splacením ve výši 100 % anebo zrušení oddlužení.

Měsíční splátky jsou odváděny mezi věřitele podle stanoveného poměru jejich přihlášených pohledávek. Stanovený poměr vyplácení splátek je určený v rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení. Splátky jsou následně odváděny prostřednictvím insolvenčního správce. Termín prvního odvodu splátky je rovněž určen v rozhodnutí soudu a měl by být uskutečněn nejpozději do konce měsíce následujícího po měsíci, kdy rozhodnutí o oddlužení nabylo právní moci. Rozhodnutí o oddlužení následně uvádí, ze kterých dlužnickových příjmů by měla být tato první splátka odvedena

Měsíční splátky jsou vypočteny podle stanovených předpisů. Požádá-li dlužník v návrhu na oddlužení o jinou výši splátek a insolvenční soud bude s tímto souhlasit, nemusí výše splátek vycházet ze stanoveného předpisu. Většinou insolvenční soud s tímto souhlasí, pokud dlužník je schopen splatit přímo, nebo více než 50 % svých závazků u nezajištěných věřitelů, anebo je-li částka rovna nebo vyšší než na které se dlužník s věřiteli dohodl. Výše splátek nemůže být pevně stanovena po celé trvání oddlužení. Za příčiny lze označit zásadní změny u dlužníka či jeho rodiny anebo pohyblivá výše dlužníkovy příjmu.

Insolvenční soud následně zapojuje do plnění splátkového kalendáře dlužníkovu zaměstnavatele. Zaměstnavateli je uložena povinnost, aby ode dne doručení rozhodnutí o oddlužení z dlužnickovy mzdy měsíčně srážel splátky a odváděl je příslušnému insolvenčnímu správci. V praxi nedostatečně informovaní zaměstnavatelé o oddlužení mají s odvody splátek potíže a dochází k nejasnostem.

Jak je tedy patrné z výše uvedených informací, dlužník není do plnění splátkového kalendáře nijak aktivně zapojen a vše se jen řídí prostřednictvím insolvenčního správce a jeho zaměstnavatele. Přesto jsou prostřednictvím § 412 IZ, dlužníkovi uloženy povinnosti, na jejichž splnění vykonává dohled insolvenční správce či věřitelský orgán. Mezi dlužnickovy povinnosti se řadí:

- 1) Dlužník musí vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je ztráty si aktivně hledat náhradu. Dojde-li však k nezaměstnanosti, nesmí ani odmítnout splnitelnou možnost si příjem obstarat, tedy musí přijmout i méně kvalifikovanou či méně příjemnou práci pro něj. Pokud však půjde o dlouhodobý stav, kdy dlužník nebude

mít dostačující příjem a nenalezne ani zdroje ke splácení od třetí osoby, může dojít až ke zrušení schváleného oddlužení a prohlášení konkursu na dlužníkův majetek.

- 2) Pokud dlužník zdědí či získá určitou hodnotu nebo majetek, který není uveden v seznamu majetku, nebo získá jiné mimořádné příjmy, tak je musí použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře.
- 3) Vždy k 15. březnu a k 15. září musí předložit insolvenčnímu soudu, správci a věřitelskému výboru přehled o jeho příjmech za uplynulých 6 měsíců, neurčí-li insolvenční soud jinou dobu.
- 4) Vždy insolvenčnímu správci, soudu a věřitelskému výboru musí ohlásit svou změnu bydliště, sídla a zaměstnání.
- 5) Neposkytovat věřitelům žádné výhody.
- 6) Umožnit k nahlédnutí svá daňová přiznání na žádost insolvenčního soudu, správce nebo věřitelského výboru a nezatajovat své příjmy a nezatajovat jim žádné ze svých příjmů.
- 7) Nepřijímat na sebe nové závazky, které by v době jejich splatnosti nedokázal splnit.⁹

Jak už bylo zmíněno, oddlužení pomoci splátkového kalendáře trvá 5 let. Právní systém, ale zde ustanovil určitou výjimku. Výjimka náleží situaci, kdy oddlužení touto formou může trvat kratší dobu než 5 let a to např. po dobu 3 let, ale jen za podmínky, že dlužník splatí své dluhy u nezajištěných věřitelů ve výši 100 %. V takovém případě předčasně skončí insolvenční řízení a insolvenční soud vydá usnesení o splnění oddlužení.

IZ dále ustanovil, že ke splnění oddlužení je zapotřebí splacení 30 % přihlášených pohledávek. V praxi, ale často nastává situace, kdy na konci splátkového kalendáře věřitelé obdrží hodnotu plnění nižší než 30 %. Insolvenční soud dle § 415 IZ, ale přesto může oddlužení schválit. Schválení je ovšem připuštěno jen v případě dlužníkovi výpovědi, který v ní prokáže, že 30 % nemohl dosáhnout z důvodu okolností, které nezavinil a rovněž, že částka, kterou už věřitelé obdrželi, není nižší než částka, kterou by dosáhli konkursem. V jiném případě např. že dlužník neplnil své povinnosti, nebo vyjdou na povrch okolnosti, které sledují dlužníkův nepoctivý záměr, dojde dle § 418 IZ ke zrušení schválení oddlužení, a rozhodne současně o řešení dlužníkovu úpadku konkursem.

⁹ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele*. s. 140.

- **Způsob výpočtu splátek při plnění splátkového kalendáře**

Výpočet splátek vychází z dlužníkovy pravidelného příjmu. Splátky mají dlouhodobý charakter a proto, aby dlužník byl schopen po dobu 5 let přirozeně žít, musí mu být ponechány nezbytné finanční prostředky pro zajištění základních životních potřeb. Tyto nezbytné finanční prostředky jsou určeny jak pro dlužníka samotného, tak případně i pro jeho rodinu. Tato částka je definována jako nezabavitelná částka a je stanovena právními předpisy.

Výše nezabavitelné částky vychází z hodnot životního minima jednotlivce, (dále jen ŽMJ) a normativních nákladů na bydlení (dále jen NNB) na jednotlivce a upravuje ji nařízení vlády č. 595/2006 Sb. Výše ŽMJ pro rok 2015 činí 3 410 Kč, která je upravena v předpise č. 110/2006 Sb. Výše NNB pro rok 2015 upravena v nařízení vlády č. 440/2013 Sb., je pro všechny stejná, a to v hodnotě pro jednu osobu v nájemním bytě v obci od 50 000 do 99 999 obyvatel, 5 767 Kč. Obě tyto hodnoty se sečtou a následně se z nich vypočítají dvě třetiny a vzniká tak nezabavitelná částka konkrétně 6 118 Kč. V případě, že dlužník je povinen vyživovat osobu tak za každou vyživovanou osobu k této nezabavitelné částce se ještě připočte za každého člena tzv. nezabavitelná částka na vyživovanou osobu. Vyživovací osobou se rozumí nezaopatřené dítě do 26 let a manžel, a to i když má svůj vlastní příjem. Výpočet částky nezabavitelné na vyživovací osobu vychází ze dvou třetin součtu ŽMJ a NNB tedy 6 118 Kč a z ní se vypočte ještě jedna čtvrtina tedy 1 529,5 Kč na jednotlivce. Tato konečná částka se poté vynásobí počtem vyživovaných osob dlužníka a zaokrouhlí na celé koruny nahoru. Pokud dlužníkův příjem nedosahuje do výše jeho nezabavitelné částky, tak k oddlužení nebude moci dojít.

Jestliže je zjištěna dlužníkovy nezabavitelná částka, tak následuje výpočet srážky ze mzdy, kde jeho postup Breburda (2013) uvádí následovně:

- 1) Z dlužníkovy čisté mzdy se odečtou všechny jeho nezabavitelné částky, které mu musí být ponechány a vzniká tak částka, kterou můžeme označit jako **zbytek čisté mzdy**.
- 2) Poté je třeba posoudit, zda zbytek čisté mzdy přesahuje částku součtu ŽMJ a NNB na jednotlivce tedy aktuálně pro 2015 částku 9 177 Kč.

V případě, že zbytek čisté mzdy přesahuje částku 9 177 Kč, pak vše nad tuto částku lze srazit bez omezení a označíme ji jako tzv. **částku přesahující**. Částka přesahující je pak následně připočtena ke splátkám určeným věřitelům, ale záleží na tom, jaké typy pohledávek do

oddlužení jsou zahrnuty. Pokud se jedná o pohledávky přednostní nebo i nepřednostní tak částka přesahující bude připočtena ke splátkám určeným na přednostní pohledávky a pokud se bude jednat pouze o případ, že přednostní pohledávky se v řízení nebudou vyskytovat, tak částka přesahující bude určena ve prospěch nepřednostních pohledávek, nebo také běžných pohledávek. Není-li však zbytek čisté mzdy větší než částka 9 177 Kč, není co rozdělovat a v tomto případě se nic neděje.

- 3) Zbytek čisté mzdy snížený o částku přesahující, je poté třeba zaokrouhlit na částku dělitelnou třemi, abychom mohli vypočítat výši splátek určené věřitelům podle jejich příslušného typu pohledávek. Tuto částku můžeme označit jako **základní částku**.
- 4) Základní částku je třeba zaokrouhlit dolů na částku dělitelnou třemi, abychom získali tři třetiny pro výpočet **zabavitelné částky**. Při srážkách ze mzdy v insolvenčním řízení plátce mzdy nezkoumá povahu přihlášených pohledávek, oproti např. exekuci a bere všechny pohledávky jako přednostní, proto je výpočet srážek pro něj jednodušší a srážka je provedena ve výši dvou třetin (6 118 Kč), ke které se následně připočte částka přesahující. Konečná třetí třetina (3 058 Kč) je tak určena pro dlužníka. Pokud se nejedná o případ vyskytnutí částky přesahující, tři třetiny se vypočtou ze zbytku čisté mzdy a postup je tak obdobný.

Zabavitelná částka je následně odeslána plátcem mzdy na účet insolvenčního správce a nesmí být v žádném případě vyplacena dlužníkovi. Insolvenční správce tuto zabavitelnou částku rozdělí na základě rozhodnutí. Je nutné upozornit, že od nezabavitelné částky se ještě odečítá odměna insolvenčního správce (viz podkapitola: insolvenční odměna insolvenčního správce.)

Tento postup se může jevit jako složitý, proto bude následně ilustrován na několika příkladech v tabulce 2.3. Příklady budou obsahovat různé dlužníkovy mzdy (minimální mzdu, průměrnou mzdu a jednu nižších mezd) a různé počty vyživovaných osob, a to od 0 - 4 osob. Tabulka následně uvede mzdu k výplatě dlužníka a zabavitelnou částku pro věřitele. Výše dluhu pro všechny příkladu bude rovněž stejná, a to v hodnotě 230 000 Kč.

Tab. 2.3 Způsob výpočtu srážek ze mzdy prakticky

Čistá mzda v Kč	9 200	12 500	12 500	25 686
Vyživované osoby	0	3	2	4
Výše nezabavitelné částky v Kč	6 118	$6\,188 + (3 \times 1\,529,5) = 10\,707$	$6\,118 + (2 \times 1\,529,5) = 9\,177$	$6\,118 + (4 \times 1\,529,5) = 12\,236$
Zbytek čisté mzdy v Kč	$(9\,200 - 6\,118) = 3\,082$	$(12\,500 - 10\,707) = 1\,793$	$(12\,500 - 9\,177) = 3\,323$	$(25\,686 - 12\,236) = 13\,450$
Částka přesahující v Kč	-	-	-	4 273 (13 882 – 9 177)
Základní částka v Kč	3 081	1 791	3 321	9 177
Zabavitelná částka	2 054 (2/3 x 3 081)	1 194 (2/3 x 1 791)	2 214 (2/3 x 3 321)	10 391 (2/3x9 177+4273)
Částka věřitelům v Kč¹⁰	1 154	294	1 314	9 491
Mzda k výplatě v Kč	7 145 (1/3 x 3081+ 6 118)	11 304 (2/3x1 791+10 707)	10 284 (1/3x3 321+9 177)	15 295 (1/3x 9 177+12236)
Celková výše splátek za 5 let v Kč	69 240	17 640	78 840	569 460
Procento uspokojení věřitelů za 5 let	30,10 %	7,67 %	34,28 %	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro prvního dlužníka byla zvolena čistá mzda ve výši minimální mzdy ČR pro rok 2015, tedy 9 200 Kč. Dlužník nemá žádné vyživované osoby. Následný výpočet vyhodnocuje, že dlužník své oddlužení za 5 let při stanovené výši dluhů splní, ale bohužel pro věřitele ne v plné výši, nýbrž ve 30,10 %.

Druhý a třetí dlužník mají svou čistou mzdu ve výši 12 500 Kč, ale liší se v počtu vyživovaných osob. Druhý dlužník totiž se třemi vyživovanými osobami své oddlužení s přehledem nesplní, protože celková výše splátek za 5 let je 17 640 Kč a představuje tak 7,67 % ze stanovené výše

¹⁰ Částka je snížena o odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce ve výši 900 Kč bez DPH.

dluhů a nedosahuje tak 30 %, kterou je minimální částka, co dlužník v rámci oddlužení musí splatit. Naopak třetí dlužník se dvěma osobami své oddlužení splní, a to ze 34,28%.

Čtvrtý dlužník vykazuje průměrný plat ČR za 4 čtvrtletí roku 2014 konkrétně 25 686 Kč, a to při 4 vyživovaných osobách. Výpočet nám udává pozitivní zprávu pro věřitele, že dlužník své oddlužení splní v plné výši, a to už dříve jak za 5 let, přibližně za 25 měsíců. Dlužník si nejvíce může dovolit dluhy přibližně ve výši 1 898 200 Kč, které by dokázal splatit ve výši 30 % při jeho stanoveném platu.

2.5. Společné oddlužení manželů

Od 1. 1. 2014 po novelizaci IZ je dána manželům možnost ke společnému oddlužení. Do této doby to totiž nebylo možné a každý z manželů musel podávat svůj návrh samostatně. Manželé, podle § 394 písm. a IZ, mohou podat společně svůj návrh na oddlužení pomocí stanoveného formuláře, který je jim přizpůsoben. Podmínkou však je, že ke dni podání návrhu musí být manželé a každý z nich musí splňovat předpoklady pro povolení, jak výše uvedeno. Společné je i tehdy, pokud dojde k formě splátkového kalendáře. Zde musí být uhrazeno alespoň 30 % z jejich zjištěných pohledávek po dobu 5 let. Nevylučuje se ani situace, že postačí, aby jeden z manželů měl dostatečný zabavitelný příjem a druhý by nemusel mít žádný postižitelný příjem. V případě způsobu zpeněžení majetkové podstaty platí, že všechny jejich majetek jde na účel oddlužení s podmínkou, že k návrhu na oddlužení musí připojit výslovné prohlášení s úředně ověřeným podpisem, že souhlasí s tím, že všechny jejich majetek jde na účely oddlužení.

V praxi se může objevit i situace, kdy si jeden z manželů své dluhy do manželství už přinese a nemá je tedy společné s druhým z manželů. Maršíková (2014) řeší tuto situaci tím, že návrh na oddlužení podá manžel – dlužník, a to může učinit i bez souhlasů druhého z manželů. Dojde-li ke schválení oddlužení formou splátkového kalendáře, bude vyžadováno, aby si dlužník splatil své dluhy sám a to bez vyžadované podpory druhého z manželů. V případě jednání o formě zpeněžení majetkové podstaty, společné jmění dlužníka a manžela zaniká, a oddlužení proběhne jako v konkursu, což znamená zpeněžení části majetku, která v rámci vypořádání přejde do výlučného vlastnictví dlužníka.

2.6. Insolvenční správce

Velmi podstatná pozice v procesu oddlužení, jak už z výše uvedených informací vyplývá, připadá insolvenčnímu správci, kde jeho vymezení nalezneme jak v IZ, a tak i v zákoně č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích. Hlavním posláním insolvenčního správce je při výkonu jeho funkce vložit jeho veškeré úsilí do spravedlivého uspokojení věřitelů v té nejvyšší možné míře a spravedlivého nakládání s dlužníkovým majetkem.

2.4.1. Výkon činnosti insolvenčního správce a jeho odpovědnost

Insolvenční správce je buďto fyzickou osobou nebo veřejnou obchodní společností, který musí mít povolení od ministerstva spravedlnosti k výkonu funkce. Jednou ze základních podmínek pro insolvenčního správce, bez které nemůže dojít k povolení výkonu činnosti, je uzavření pojištění odpovědnosti za škodu, protože insolvenční správce vždy jedná svým jménem, a tudíž je velmi odpovědnou osobou za škody, kterou způsobí během výkonu své funkce dlužníkovi, dlužníkovým věřitelům a případně dalším osobám. Tímto insolvenční správce musí před zapsáním do veřejného seznamu insolvenčních správců uzavřít pojištění odpovědnosti za škodu, které musí trvat po celou dobu výkonu jeho funkce.

K dalším základním podmínkám pro výkon činnosti insolvenčního správce bezpochybně je zařazena způsobilost k právním úkonům a trestní bezúhonnost. Samozřejmě ani vzdělání není zde lhostejné, protože v současnosti se klade velký důraz na vzdělání insolvenčního správce, které musí být vysokoškolské, a to buď v právnickém anebo ekonomickém směru. Absolvent těchto oborů, který splňuje všechny podmínky a chce tak vykonávat činnosti insolvenčního správce musí splnit zkoušky ukládané ministerstvem spravedlnosti, na které mu připadají dva pokusy a jestli ani poté neuspěje, může požádat o opakování až po třech letech. Insolvenční zkouška je však zpoplatněna v hodnotě 5 000 Kč a je rozdělena na písemnou a ústní část. Rovněž zájemce o vykonávání činnosti insolvenčního správce musí mít příslušnou praxi v oboru, alespoň v délce 3 let. Pokud se však jedná o osoby, které již pracují jako auditoři, advokáti, či daňoví poradci, tak konají pouze rozdílové zkoušky.

K základním okruhům činností insolvenčního správce můžeme přiřadit činnosti typu jako je zpeněžování zapsaného majetku, zjištění a zajištění majetku sepsaného do majetkové podstaty, správa a zpeněžení majetkové podstaty, přezkum uplatňovaných nároků a jiné.

Určení insolvenčního správce pro dlužníka probíhá prostřednictvím předsedy insolvenčního soudu, který jej vybírá ze seznamu insolvenčních správců, a po celou správcovu činnost na něj vykonává dohled insolvenční soud respektive insolvenční soudce. Většinou se jedná o insolvenčního správce, který se vyskytuje v okolí dlužníkovy bydliště, nebo kde se dlužník trvale zdržuje. Insolvenční správce se určí až po rozhodnutí o úpadku. Do té doby může insolvenční soud určit tzv. **předběžného správce**. Mezi kompetence předběžného správce se řadí zejména opatření ke zjištění dlužníkovy majetku a rovněž jeho zajištění, dále přezkoumání dlužníkovy účetnictví, či daňové evidence a vypracování zprávy za své činnosti např. o stavu majetku, který spravoval, k případnému vyúčtování jemu vzniklých nákladů na něj.

Pokud insolvenční správce neplní povinnosti uložené insolvenčním soudem, či jiné stanovené povinnosti, může být potrestán pokutou až do výše 200 000 Kč

2.4.2. Odměna insolvenčního správce

Odměnu insolvenčnímu správci upravuje vyhláška č 313/2007 Sb. § 3 v platném znění. Každý typ oddlužení má jiný způsob odměňování insolvenčního správce. Odměna insolvenčního správce při formě splátkového kalendáře se odečítá se zabavitelné částky dlužníka a je ve výši 750 Kč (v případě oddlužení na základě společného návrhu poté 1 125 Kč). Společně s odměnou se zabavitelné částky dlužníka odečítá náhrada hotových výdajů insolvenčního správce ve výši 150 Kč (v případě oddlužení na základě společného návrhu poté 225 Kč). Celkem srážka ze zabavitelné částky činí 900 Kč bez DPH, pokud je insolvenční správce plátcem DPH tak se tyto částky o něj navyšují.

Při zvolení formy zpeněžením majetkové podstaty odměna insolvenčního správce se odvíjí podle hodnoty zpeněženého předmětu, kde následné výše odměn jsou k dispozici ve vyhlášce č. 313/2007 Sb. § 1 v platném znění. Odměny jsou rozděleny podle výše hodnoty zpeněženého majetku, nejméně se však jedná o odměnu ve výši 45 000 Kč.

3. Zajištění a nezajištění věřitelé a jejich uplatňování pohledávek v oddlužení

Tato kapitola se zaměřuje na věřitele a následně na základní informace týkající se pohledávek v insolvenčním řízení. Postupně budou uváděni věřitelé a jejich orgány s jejich právy a povinnostmi. Dále zde budou definovány druhy pohledávek s možností jejich uplatnění do insolvenčního řízení. Na závěr kapitoly budou vymezeny důležité informace pro vyhodnocení postoje věřitelů v oddlužení.

3.1. Věřitelé a jejich pravomoci

Věřitelé v insolvenčním právu vystupují jako osoby, které uplatňují svůj nárok vůči dlužníkovi v rámci insolvenčního řízení. IZ ukládá, aby insolvenční řízení bylo vedeno co k nejrychlejšímu, nejvýše možnému a poměrnému uspokojení dlužnickových věřitelů. Oddlužení je v podstatě kolektivní uspokojování věřitelů.

3.1.1. Zajištění a nezajištění věřitelé

Věřitele v rámci finančních styků lze rozčlenit na zajištěné a nezajištěné. Zajištění věřitelé, jak už z názvu vyplývá, jsou takoví věřitelé, kteří mají své pohledávky zajištěny, a to majetkem z majetkové podstaty. Zajištění je možné vykonat prostřednictvím zástavního práva, zadržovacího práva, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacího převodního práva, postoupením pohledávky k zajištění, nebo obdobného práva. Zajištění věřitelům zvyšuje jistotu, že závazek dlužníka bude splněn. Věřitelé jsou zde oprávněni k získání výtěžku ze zpeněžení zajištění, který je snížen nejvýše o 9 % (nejvýše 4 % lze odvést na náklady spojené se správou a nejvýše 5 % na náklady spojené se zpeněžením získaný ze zpeněžení zajištěného majetku v případě dlužníkovy úpadku)¹¹. Dále se získaný výtěžek snižuje o odměnu insolvenčního správce.

Naopak nezajištění věřitelé nejsou tedy nijak zajištěni majetkem z majetkové podstaty. K jejich uspokojení pohledávek dochází pomocí splátkového kalendáře, anebo i ve výjimečných případech formou zpeněžení majetkové podstaty. Často se tato skupina věřitelů označuje jako běžní věřitelé, protože bývají nejčastějšími věřiteli v insolvenčním řízení.

¹¹ § 298 odst. 4, zákona č. 182/2006 Sb., (insolvenčního zákona) v platném znění

3.1.2. Nejčastější věřitelé v insolvenčním řízení

V této podkapitole bude analyzováno složení věřitelů, kteří do insolvenčního řízení své pohledávky přihlašují nejčastěji. Analýzu nejčastějších věřitelů provede tabulka 3.1, a to konkrétně na letech 2013 a 2014, která bude seřazena sestupně.

Čerpáno bude z dat získaných z online článku: *GE Money: Insolvenční zákon je dobrý, jen je občas problém se správci*¹².

Než však k analýze bude přistoupeno, je nezbytné vysvětlit rozdíl mezi bankovní a nebankovní půjčkou. V tabulce budou bankovní instituce tučně zvýrazněny.

a) Bankovní půjčka

Bankovní půjčky je možné označit za bezpečné a přiměřené, protože je nabízejí bankovní instituce, které spolu s jejich nabízejícími produkty jsou pod dohledem ČNB. Tento dohled může klientům zajistit kvalitu nabízeného produktu, kterého chtějí využít. Bankovní instituce rovněž dbají na bonitu svého klienta, kterému půjčují. Následně a nejen při uzavření půjčky vyžadují potvrzení o trvalém příjmu či výpisu z bankovního účtu, ale provádí též kontrolu nad tím, zda se klient nachází nebo nenachází v registru dlužníků. Získání tak bankovní půjčky pro některé klienty je dost náročné a někdy až nesplnitelné, a proto tohle vede klienty k vyhledání půjčky spíše v nebankovních institucích. Mezi největší bankovní instituce v ČR, lze především uvést Českou spořitelnu, a. s., Komerční banku, a. s., GE Money bank nebo také Československou obchodní banku, a. s.

b) Nebankovní půjčka

Naopak nebankovní půjčky už tak bezpečné a přiměřené nebývají. Toto tvrzení vyplývá z toho, že nebankovní instituce nejsou pod dohledem ČNB, čímž jejich produkty nejsou kontrolovány a v některých případech mohou být i na hraně zákona. Tyto typy institucí, i když za bezpečné přímo nejsou, můžeme označit jako výhodné pro klienty, protože půjčují peníze v podstatě na počkání a nedbají příliš na bonitu klienta. Některé instituce půjčí i člověku, který je

¹²IHNED. *GE Money: Insolvenční zákon je dobrý, jen je občas problém se správci*. [online]. Praha. IHNEED, [cit. 20. 4. 2014]. ISSN 1213-7693. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-63622870-ge-money-insolvencni-zakon-je-dobry-jen-je-obcas-problem-se-spravci>

v registru dlužníků, a to je sice pro klienta výhodné, ale většinou ho to přivede ještě to větších finančních potíží. Nebankovní půjčka následně vyvozuje i nevýhodu pro klienta, spočívající v příliš vysokých úrocích, s vazbou vysokého rizika nesplnění klientových závazků. Některé nebankovní instituce se nechávají dokonce i pojistit, např. nemovitostí, což vede nejen k riziku vysokých úroků, ale i k riziku ztráty nemovitosti. Zmíněné rizika poté většinou přivedou klienta k oddlužení.

V současnosti, ale i některé nebankovní instituce se snaží čím dál více na trh uvádět výhodnější nabídky pro své klienty a vyvodit tvrzení v nepříliš kvalitním poskytnutí půjčky. Nebankovních institucí je a to s přehledem, více než bankovních. Tímto se však nebankovní instituce stávají v oblasti oddlužení nejčastějšími věřiteli. Často to bývají společnosti známé v ČR jako, Home Credit, Provident Financial, Cetelem ČR, anebo Profi Credit Czech.

Většinou ale nebankovní instituce jsou limitovány určitou částkou, do které mohou svým klientům půjčovat. Pokud dlužník potřebuje půjčit vyšší obnos peněz, musí využít bankovní instituce a projít tak náročnějšími podmínkami pro její poskytnutí, anebo podstoupit tak vypůjčení peněz od jiných osob.

Tab. 3.1 Nejčastější věřitelé v insolvenčním řízení

Instituce	Počet přihlášených pohledávek	
	2013	2014
GE Money Bank	13 553	13 803
Home Credit	10 453	12 407
Provident Financial	9 892	9 270
Cetelem ČR	6 529	6 728
Profi Credit Czech	5 414	5 592
Česká spořitelna	5 037	5 464
Telefonica O2	3 942	4 598
Všeobecná zdravotní pojišťovna	3 656	3 985
Essox	3 130	3 822
Jet Money	2 852	3 204

Zdroj: IHNED. *GE Money: Insolvenční zákon je dobrý, jen je občas problém se správcí*

Z tabulky 3.1 je zřejmé nejen, kdo je nejčastějším přihlašovatelem, ale i to, že mezi nejčastější věřitele patří spíše nebankovní instituce. Častý výskyt náleží i ostatním společnostem, které se nezaměřují na poskytnutí půjček, ale na poskytnutí služby. Jsou ji jimi všeobecná zdravotní pojišťovna (VZP) s Telefonica O2. Důvod častého přihlašování pohledávek u těchto společností

mohou být zřetelnější. Většina občanů totiž podceňuje platbu svého pojištění či včasnou splatnost faktur.

Po výkladu určení nebankovní a bankovní instituce je možné předpokládat, že první příčky by měly náležet pouze nebankovním institucím, ale opak je pravdou. První příčku, ale v obou sledovaných obdobích, obsazuje bankovní společnost GE Money bank, a stává se tak nejčastějším přihlašovatelem svých pohledávek do insolvenčního řízení. Příčinou tohoto obsazení první příčky může být řada důvodů, které nemůžeme přesně určit, protože každá instituce má zvolené své pravidla pro poskytnutí půjček, ale i ty mohou být u dané společnosti v individuálních případech odlišná. Důvodem může být i cena úvěru, či podmínky pro přihlašování pohledávek do insolvence apod. GE Money bank jako bankovní instituci by se mělo vyhnout poskytování příliš neúnosných půjček pro klienty a problém být v jejich stanovených podmínkách.

To však následně potvrdí tabulka 3.2, která porovná půjčky u prvních pěti nejčastějších přihlašovatelů pohledávek do insolvenčního řízení.

Porovnání bude provedeno při žádosti na půjčku 50 000 Kč. Výpočet bude proveden pomocí online kalkulaček. Bohužel tyto online kalkulačky neumožňují u všech společností nastavit stejnou dobu trvání půjčky. Porovnání však bude vycházet s žádostí o půjčku na 50 měsíců, kde se doby trvání půjčky budou pohybovat kolem této hodnoty. Jednotlivé doby trvání splácení budou mít následovně odchylku ve dvou měsících s výjimkou Provident Financial, kde lze nejvýše za dobu trvání půjčky nastavit 24 měsíců, se od ostatních se bude lišit v rozmezí od 26 – 24 měsíců.

Tabulka 3.2 bude následně seřazena vzestupně od nejvýhodnější půjčky, a to podle celkové částky ke splacení. K porovnání nejvýhodnější půjčky může také klient využít několik ukazatelů. Mezi ty známější jak už z reklam nebo médií lze zařadit ukazatele úrokové sazby¹³ či RPSN¹⁴.

¹³ Vyjadřuje cenu půjčených peněz v procentech. Výše procenta různá odvíjející se od výše úvěru či době úvěru.

¹⁴ Roční procentní sazba nákladů. Procento vyjadřuje roční částku, kterou klient musí zaplatit ve spojitosti s náklady

Tab. 3.2 Srovnání půjček u vybraných institucí

Instituce	Výše půjčky	Doba trvání	Výše měsíční splátky	Úroková sazba	RPSN	Celkem ke splacení
Home Credit	50 000 Kč	48 měsíců	1 482 Kč	13,23 %	14,1 %	63 726 Kč
GE Money bank	50 000 Kč	50 měsíců	1 336 Kč	14,40 %	19,5 %	66 800 Kč
Cetelem ČR	50 000 Kč	50 měsíců	1 417 Kč	15,47 %	16,62 %	68 150 Kč
Provident Financial	50 000 Kč	100 týdnů (24 měsíců)	735 Kč (týdně)	19,70 %	53 %	73 429 Kč
Profi Credit Czech	50 000 Kč	48 měsíců	1 884 Kč	32,85 %	38,27 %	90 432 Kč

Zdroj: Online kalkulačky jednotlivých institucí¹⁵, vlastní zpracování, [cit. 20. 3. 2015]

Z tabulky je nutné konstatovat, že společnosti GE Money bank a Home Credit, které obsazují přední příčky tabulky 3.2, se rovněž objevují i na předních příčkách v nejvýhodnějších půjčkách. Je tedy možné vyloučit u společnosti GE Money bank problém v předražených půjčkách s vazbou na následnou klientovu neschopnost půjčku splácet, a spíše problém hledat v podmínkách společnosti. Home Credit, i když je nebankovní institucí a očekávají se předražené půjčky, s překvapením je zjištěno, že má půjčky nejvýhodnější, a tyto lákají spousty zájemců. Je nutné opodotknout, že obě společnosti jsou představiteli bankovních i nebankovních institucí.

Instituce Profi Credit Czech naopak obsadila poslední příčku. Instituce je rovněž představitelem té negativní ukázky nebankovní instituce, protože poskytnutá půjčka nepatří mezi přiměřené. Pro získání půjčky u této společnosti, tak aby se celková splacená částka pohybovala jako u společnosti Home Credit, by bylo nutné smlouvu o půjčce uzavřít na dobu 18 měsíců s měsíční splátkou 3 557 Kč¹⁶. Celkové splacení by bylo následně ve výši 64 026 Kč¹⁷, což je podstatný rozdíl.

¹⁵ Online kalkulačka Homecredit. Dostupné z <https://www.homecredit.cz/pujcky/>

Online kalkulačka Cetelem. Dostupné z <https://www.cetelem.cz/>

Online kalkulačka Provident Financial. Dostupné z <https://www.provident.cz/online-kalkulacka/>

Online kalkulačka Ge Money Bank. Dostupné z <https://www.gemoney.cz/lide/pujcky/expres-pujcka-%20%20plus/kalkulacka>

Online kalkulačka Profi Credit Czech. Dostupné z <http://www.proficredit.cz/>

¹⁶ Hodnota vypočtena z online kalkulačky Profi Credit Czech [cit. 20. 3. 2014]. Dostupné z <http://www.proficredit.cz/>

¹⁷ Hodnota vypočtena z online kalkulačky Profi Credit Czech [cit. 20. 3. 2014]. Dostupné z <http://www.proficredit.cz/>

3.1.3. Věřitelské orgány

Mezi věřitelské orgány insolvenčního řízení je možné zahrnout schůzi věřitelů, věřitelský výbor a zástupce věřitelů. Nejvyšším orgánem je schůze věřitelů, která následně volí věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů. To však záleží už na samotném počtu věřitelů. Věřitelský výbor, zástupce věřitelů nebo prozatímní věřitelský výbor jsou pak výkonnými orgány.

- **Schůze věřitelů**

Schůze věřitelů je v podstatě shromáždění všech věřitelů, kteří včas přihlásili své pohledávky do řízení vůči dlužníkovi a je tak i základním věřitelským orgánem. Do kompetence schůze věřitelů dle §46 IZ lze přiřadit volbu a odvolání členů věřitelského výboru a jeho náhradníků, nebo zástupců věřitelů, rozhodnutí o tom, zda ponechat ve funkci prozatímní věřitelský výbor, a v poslední řadě má právo si vyhradit cokoliv, co patří do působností věřitelských orgánů tj. věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů.

Svolání schůze věřitelů

Schůzi věřitelů řídí a svolává insolvenční soud. Insolvenční soud může schůzi věřitelů svolat z vlastní iniciativy jednak, že mu to IZ ukládá, nebo shledá-li takový postup důvodným, anebo insolvenční soud schůzi svolává na základě návrhu insolvenčního správce, věřitelského výboru, anebo alespoň 2 věřitelů, jejichž pohledávky činí alespoň desetinu přihlášených pohledávek. Pokud požadavek na svolání podá dlužník, tak není insolvenčnímu soudu uložena žádná povinnost schůzi svolávat. Naopak, u svolání věřitelem ta povinnost je. Schůze musí být svolána nejpozději do 30 dnů od doby, kdy o svolání schůze bylo požádáno, pokud není navržen termín pozdější. Na zúčastnění se schůze věřitelů mají právo přihlášení věřitelé, insolvenční správce, dlužník a popř. státní zastupitelství a další, protože schůze věřitelů je veřejná a tudíž se ji může zúčastnit i osoba, která není účastníkem insolvenčního řízení. Většinou se schůze svolává do místnosti jednací síně insolvenčního soudu, v případě však většího počtu věřitelů může být využito i kin, kulturních sálů apod.

Insolvenční soud také musí oznámení o svolání schůzi věřitelů zveřejnit vyhláškou, kterou vyvěsí na svoji úřední desku a současně ji zveřejní v insolvenčním rejstříku. Oznámení musí být

dále doručeno zvlášť dlužníkovi, insolvenčnímu správci a popř. státnímu zastupitelství¹⁸. V oznámení je dále uveden předmět jednání včetně uvedených důvodů, pro který byl návrh na svolání podán a bezpochybně místo a termín konání. V případě že se jedná o první schůzi věřitelů, tak předmětem jejího jednání je pak volba věřitelského výboru, usnesení věřitelů o odvolání soudem ustanoveného insolvenčního správce. Toto usnesení je přijato, jestliže pro něj hlasovala nejméně polovina všech věřitelů přihlášených ke dni předcházejícímu před dnem konání schůze věřitelů, počítána podle výše pohledávek, kteří mají právo hlasovat. Dále předmětem prvního jednání může být ustanovení nového insolvenčního správce či zpráva insolvenčního správce o jeho dosavadní činnosti, nebo zpráva prozatímního věřitelského výboru o jeho dosavadní činnosti. Předmět jednání na věřitelské schůzi se musí vždy dodržet, avšak za podmínky, že jsou na schůzi přítomní všichni věřitelé, mohou se usnést i na dalším předmětu jednání (za přítomného se nepovažuje ten, který hlasuje písemně).

Schůze věřitelů nemůže být však neoprávněně opakovaně svolávána. Jinak IZ ukládá insolvenčnímu soudu povinnost navrhovateli nahradit škody ostatním věřitelům, které jim vznikly svoláním schůze např. cestovné a jiné. Insolvenční soud navrhovateli uloží povinnost zaplatit i paušální částku na náhradu nákladů spojených s projednáním nedůvodného návrhu na svolání schůze věřitelů, a to ve výši 5 000 Kč; tato paušální částka je příjmem státu a tudíž ji nelze prominout.

Hlasovací právo schůze věřitelů

K platnosti usnesení schůze věřitelů pokud IZ nestanoví jinak, je vyžadována většina hlasů přítomných nebo řádně zastoupených věřitelů na základě plné moci. Hlasy věřitelů se počítají podle výše jejich přihlášených pohledávek. Platí, že za každou 1 Kč z přihlášené pohledávky připadá 1 hlas. Tímto tedy není ani vyloučeno, že pro schválení nebo neschválení usnesení bude rozhodovat pouze jeden věřitel např. banka, jejichž přihlášené pohledávky budou ve výši více jak poloviny všech ostatních přihlášených pohledávek.

Hlasovací právo ale zde není určeno všem věřitelům. Pokud není stanoveno jinak, právo nemají věřitelé, kteří jsou vlastníci pohledávek za majetkovou podstatou, pohledávek na roveň

¹⁸ Státní zastupitelství je orgán, který vstoupil do insolvenčního řízení nebo do incidenčního soudu anebo do moratoria. Je oprávněn podat opravný prostředek proti rozhodnutí insolvenčního soudu, je-li to přípustné.

postavené pohledávkám za majetkovou podstatou, pohledávek vyloučenými ze způsobu řešení úpadku anebo pohledávek podřízenými.

Hlasovací právo u každého věřitele zvláště, musí být následně přezkoumáno insolvenčním soudem tzn., že ve výroku rozhodnutí, jímž se věřiteli přiznává hlasovací právo, je třeba uvést jednotlivě každého věřitele včetně uvedené výše jeho hlasu. To však může být problémem v situaci konání schůze věřitelů před přezkumným jednáním, kdy se může jednat o desítky, či stovky věřitelů.

IZ rovněž umožňuje, že věřitelé mohou na schůzi hlasovat písemně bez přítomnosti. K tomuto úkonu mohou využít výslovně označený dokument jako „hlasovací lístek“ s úředně ověřenou pravostí podpisu. Dokument nesmí obsahovat jiný procesní úkon, který by poukazoval na nepochybnost hlasování. Náležitosti hlasovacího lístku a podrobnosti k němu nalezneme § 19 a § 20 vyhlášky č. 311/2007 Sb. Hlasovací lístek musí být doručen insolvenčnímu soudu nejpozději den před konáním schůze věřitelů.

IZ výslovně zakazuje věřitelům hlasování ve vlastní věci (tj. věci na níž má věřitel vlastní zájem) s výjimkou, nejedná-li se o volbu věřitelského výboru.

- **Věřitelský výbor**

Pokud se do procesu přihlásí více jak 50 věřitelů, tak IZ ukládá povinnost schůzi věřitelů dle § 56 zvolit i věřitelský výbor, který by měl přispívat k naplnění účelu insolvenčního řízení a chránit tak zájem všech věřitelů. Věřitelský výbor tvoří 3 – 7 členů zvolených na schůzi věřitelů a měl by obsahovat zajištěné i nezajištěné věřitele. Volba věřitelského výboru však v rámci oddlužení kvůli podmínce určující vysoký počet přihlášených věřitelů nenastává.

Funkce a pravomoci věřitelského výboru

*„věřitelský výbor chrání společný zájem věřitelů a v součinnosti s insolvenčním správcem přispívá k naplnění účelu insolvenčního řízení“*¹⁹ Věřitelský výbor zejména vykonává dohled a podporu insolvenčního správce, či je oprávněn podávat insolvenčnímu soudu návrhy týkající se průběhu insolvenčního řízení, anebo schvaluje výše a správnost výdajů insolvenčního správce a

¹⁹§ 58 odst. 1; zákona č. 182/2006 Sb., (insolvenčního zákona) v platném znění

nákladů spojených s udržováním a správou majetkové podstaty. Zbytek kompetencí věřitelského výboru je k dispozici v § 58 ods.2 IZ.

Členové věřitelského výboru mají právo na odměnu za svou funkci. Jedná se o přiměřenou odměnu, která pro všechny členy věřitelského výboru nesmí přesáhnout 5 % odměny insolvenčního správce určené dle vyhlášky č. 313/2007 Sb. Následně musí za svou odměnu odvést i sociální a zdravotní pojištění, protože činnost věřitelského výboru spadá pod § 6 Zákona o daních z příjmů. Odměny se tak zdaňují jako tantiémy dozorčí rady.

Prozatímní věřitelský výbor

V době, kdy ještě není zvolen věřitelský výbor, tedy ještě před první věřitelskou schůzí, nebo pokud schválení členů a jejich náhradníků není ještě potvrzeno insolvenčním soudem anebo dokonce i před rozhodnutím o úpadku, může insolvenční soud určit tzn. prozatímní věřitelský výbor. Výbor zaniká po potvrzení věřitelského výboru insolvenčním soudem. Pokud bude však většina pro, pak prozatímní věřitelský výbor může zůstat ve své funkci i nadále a považuje se tedy za věřitelský výbor ustanovený schůzí věřitelů.

- **Zástupce věřitelů**

„Není-li volba věřitelského výboru povinná, může schůze věřitelů místo něho zvolit zástupce věřitelů a jeho náhradníky“²⁰ Zástupce věřitelů je zvolen, pokud se do insolvenčního řízení přihlásilo méně než 50 věřitelů nebo v situacích, kdy věřitelé nemají o funkci ve věřitelském výboru zájem, anebo pokud dlužníkův úpadek je řešen oddlužením, či nepatrným konkursem. Pravomoci i odpovědnost zástupce věřitelů jsou obdobná jako u věřitelského výboru.

3.1.4. Oddlužení a projevy v účetnictví věřitele

Dostane-li se věřitelův dlužník do oddlužení, tak tohle určitě nepodléhá závistivé situaci, protože šance na získání 100 % pohledávky zpět nebývají příliš velké a většinou věřitelé tak

²⁰ § 68 odst. zákona č. 182/2006 Sb., (insolvenčního zákona) v platném znění

nedosáhnou ani poloviny. Je důležité tedy zmínit, jak v rámci oddlužení se věřitelova neuhrazená pohledávka za dlužníkem projeví v jeho účetnictví.

- **Tvorba opravných položek**

Věřitelé jsou oprávněni k vytvoření buďto 100 % (po splatnosti uplynulo 30 měsíců), nebo 50 % (po splatnosti uplynulo 18 měsíců) zákonných opravných položek (dále jen OP), a to na nepromlčené pohledávky, bez ohledu na budoucí úhrady. To se však netýká věřitelů, kteří nevedou účetnictví a nejsou plátcí z daně z příjmů. Tvorba OP není v rámci oddlužení častým případem, protože se vztahuje jen na pohledávky z hlediska obchodního styku, ne častějšího hlediska pro oddlužení, půjček a úvěrů. Přesto se i s touto situací můžeme v oddlužení setkat a v tomto případě je tvorba OP až do výše rozvahové hodnoty pohledávky. Vymezení této tvorby OP nalezneme v § 8 zákone o rezervách a rovněž výčet pohledávek, na které nelze tvořit opravné položky nalezneme v § 2 tohoto zákona.

Vytvořené OP na pohledávky věřiteli snižují základ daně, což je určitě pozitivní. Podmínkou, aby vytvořené opravné položky mohli snížit základ daně je včasné přihlášení pohledávky insolvenčního řízení a věřitelem už dřívější účtování o pohledávce ve výnosech s nevzniklým příjmem. Věřitel je však naopak povinen své vytvořené OP za dlužníka zrušit, jestliže v insolvenčním řízení se nedá dále pokračovat, ať již z důvodu odmítnutí insolvenčního návrhu, nebo třeba také popřením pohledávky insolvenčním správcem, věřitelem nebo dlužníkem, anebo splněním oddlužení.

- **Odpisy pohledávek**

Odpisy pohledávek jsou pro řešení pohledávek, které jsou prokazatelně nedobytné. Odpis pohledávek vychází ze zákona o daních z příjmů (dále ZDP), a to konkrétně z § 24 odst. 2 písm. y. V podstatě ZDP ustanovil, že odpisy pohledávek, které budou snižovat základ daně věřitele, se vztahují na situace když

- lze k pohledávce tvořit OP nebo
- nelze tvořit OP pouze proto, že od její splatnosti uplynulo méně než 18 měsíců, anebo

- jde o pohledávku nabytou postoupením se jmenovitou hodnotou, která byla v okamžiku vzniku vyšší než 200 000 Kč a ohledně které bylo zahájeno řízení, jehož se poplatník daně z příjmů řádně účastní a které je rozhodčím, soudním nebo správním řízením.

•

Nastane-li případ, že se bude jednat o typ pohledávky vyskytující se v oddlužení častěji jako půjčky, a věřitel tudíž o pohledávce neúčtuje ve výnosech a nelze na ní vytvořit OP. Odpis pohledávky je tak daňově neuznatelným a svůj základ daně věřitel tak zvyšuje.

Pro tvorbu opravných položek a odpisu pohledávek je zásadní správnost jejich účtování, proto si jej následně ukážeme na jednoduchém příkladu²¹. Jednotlivá čísla účtu jsou zaznamenány v Příloze 4.

Pan Novák v roce 2007 v lednu od firmy Alfa s. r. o. si pořídil výměnu oken na fakturu v hodnotě 200 000 Kč. Fakturu uhradil ve výši 100 000 Kč. Splatnost faktury byla v únoru roku 2007. V roce 2009 si od nebankovní společnosti Beta a. s. vypůjčil 300 000, které splatil do konce roku 2009 ve výši 20 000. V květnu roku 2010 bylo rozhodnuto o jeho úpadku a schváleno oddlužení ve formě splátkového kalendáře. Kde na konci oddlužení v roce 2015 splatil své dluhy ve výši 50%.

Tab. 4.3 Účtování společnosti ALFA s. r. o

2007 VBU FV za služby	200 000 Kč	311/602
2007 VBU Částečná úhrada FV	100 000 Kč	221/311
2010 VBU Tvorba OP (daňově uznatelné) ²²	100 000 Kč	558/391
2010 – 2014 VBU splátky ²³	50 000 Kč	221/311
2014 ID Zrušení OP	100 000 Kč	391/558
2014 ID Odpis pohledávky (daňově uznatelné)	50 000 Kč	546/311

Zdroj: Vlastní zpracování

²¹ Seznam a pojmenování využitých účtů bude uveden v Příloze 3

²² Tvorba opravných položek ve výši 100 %, protože uplynulo 36 měsíců po její splatnosti.

²³ V rámci tohoto příkladu bude účtováno o splátkách souhrnně v jednom účetním případě

Tab. 4.4 Účtování společnosti Beta a. s.:

2009 VBU poskytnutí půjčky	300 000 Kč	378/221
2009 VBU částečná úhrada	20 000 Kč	221/378
2010 – 2014 VBU Splátky	140 000 Kč	221/378
2014 ID odpis pohledávky (daňově neuznatelný)	140 000 Kč	546/378

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2. Uplatňování pohledávek do insolvenčního řízení

Pojem pohledávka je definován jako právo věřitele na plnění od jeho dlužníka. Nastane-li případ k nenaplnění tohoto práva, věřitelé mohou svůj nárok na něj uplatňovat, pokud jsou k tomuto splněny podmínky i za pomoci insolvenčního řízení. Věřitelé mohou po vydání vyhlášení o zahájení insolvenčním řízení začít své pohledávky do tohoto řízení uplatňovat, kde IZ věřitelům umožňuje dva způsoby jejich uplatnění. První možnost je doporučeno písemně vůči osobě s dispozičním oprávněním (tedy vůči insolvenčnímu správci v případě konkursu nebo vůči dlužníkovi v ostatních případech) nebo druhou možností je uplatnění pomoci přihlášky podanou u insolvenčního soudu, kterou insolvenční správce musí následně přezkoumat.

3.2.1. Pohledávky uplatněné u osoby s dispozičním oprávněním

Tato skupina pohledávek je uplatněna vůči osobě s dispozičním oprávněním, tudíž u insolvenčního správce, který v tomto případě vystupuje v podstatě jako dlužník. Věřitelé svou pohledávku mohou také uplatnit přímo u dlužníka. Jsou-li pohledávky uplatněny u dlužníka, musí věřitelé o tomto úkonu insolvenčního správce informovat vyrozuměním, kde jeho náležitosti jsou stanoveny právním předpisem. Jestliže dojde k situaci, že pohledávka má být, ale nebude uspokojena osobou s dispozičním oprávněním v plné výši a včas, je věřitel oprávněn se ke splnění domáhat žalobou proti osobě s dispozičním oprávněním. Náklady, které díky tomuto procesu vzniknou insolvenčnímu správci jsou následně uhrazovány z majetkové podstaty, s výjimkou, že insolvenční správce tenhle spor nezaviní sám.

- **Pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené**

Jedná se o pohledávky, které je možné definovat jako pohledávky přednostní. K jejich vzniku dochází po zahájení insolvenčního řízení či po rozhodnutí o úpadku, respektive v průběhu řízení. Pohledávky za majetkovou podstatou, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení, nebo po vyhlášení moratoria²⁴ lze označit následovně:

- a) náhrada hotových výdajů a odměna předběžnému správci; to neplatí, byl-li předběžný správce ustanoven insolvenčním správcem,
- b) náhradu nutných nákladů a odměna likvidátora dlužníka jmenovaného soudcem a správce podniku dlužníka za součinnost poskytnutou předběžnému správci nebo insolvenčnímu správci,
- c) náhrada nutných výdajů a odměna členů a náhradníků věřitelského výboru,
- d) náhrada zálohy na náklady insolvenčního řízení, jestliže ji v souladu s rozhodnutím insolvenčního soudu zaplatila jiná osoba než dlužník,
- e) pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria ze smluv podle §122 odst. 2 a
- f) pohledávky věřitelů vzniklé z úvěrového financování.²⁵

Naopak za pohledávky po rozhodnutí o úpadku se označují následující:

- a) hotové výdaje a odměna insolvenčního správce,
- b) náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty dlužníka,
- c) náhrada hotových výdajů odměna znalce ustanoveného insolvenčním soudem za účelem ocenění majetkové podstaty,
- d) daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné zdravotní pojištění a pojistné na důchodové spoření, pohledávky vzniklé opravou výše daně u pohledávek za dlužníkem v insolvenčním řízení podle zákona upravující daň z přidané hodnoty

²⁴ Jedná se o stav, během kterého nelze vydat rozhodnutí o úpadku nejdéle po dobu 3 měsíců s odůvodněným případem lze ji prodloužit až o 30 dnů. Moratorium udává dlužníkovi pomocnou ruku, aby se svými závazky k věřiteli vyrovnal ještě před proběhnutím celého insolvenčního řízení, kde věřitelé po dobu trvání moratoria nesmějí od smlouvy s dlužníkem odstoupit, jestliže dlužník jim platí své závazky po vyhlášení moratoria.

²⁵ §168 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., (insolvenčního zákona) v platném znění

- e) pohledávky věřitelů ze smluv, které se podle tohoto zákona považují za smlouvy, jejichž splnění osoba s dispozičním oprávněním neodmítla, jestliže se týkají plnění poskytnutého věřiteli dlužníku po zahájení insolvenčního řízení; to neplatí pro pohledávky, které se týkají plnění poskytnutého věřiteli za trvání oddlužení
- f) pohledávky věřitelů odpovídající právu na vrácení plnění ze smluv, které se podle tohoto zákona považují za smlouvy, jejichž splnění osoba s dispozičním oprávněním odmítla, jestliže se týkají plnění poskytnutého věřiteli dlužníku v době od zahájení insolvenčního řízení do dne, kdy podle tohoto zákona nastaly účinky odmítnutí; to neplatí pro pohledávky, které se týkají plnění poskytnutého věřiteli za trvání oddlužení
- g) náhrada hotových výdajů osob, které poskytli insolvenčnímu správci součinnost
- h) další pohledávky, které stanoví tento zákon.²⁶

K pohledávkám postaveným na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou náleží následující:

- a) pracovněprávní pohledávky dlužníkových zaměstnanců, pokud zákon ohledně některých z nich nestanoví jinak,
- b) pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví,
- c) pohledávky státu – Úřadu práce České republiky, za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům a za prostředky odvedené podle zvláštních právních předpisů,
- d) pohledávky účastníků z penzijního připojištění se stáním příspěvkem,
- e) pohledávky věřitelů za výživné ze zákona,
- f) náhrada nákladů, které třetí osoby vynaložili na zhodnocení majetkové podstaty, mají-li z toho důvodu proti dlužníkovi pohledávku z bezdůvodného obohacení,
- g) pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria vyhlášeného před zahájením insolvenčního řízení ze smluv podle §122 odst. 2, bylo-li insolvenční řízení zahájeno ve lhůtě 1 rok od zániku moratoria,
- h) další pohledávky, které stanoví tento zákon²⁷

K uspokojení obou těchto typů pohledávek dochází po rozhodnutí o úpadku, neboli v průběhu řízení, pokud není stanoveno jinak, a to v jejich plné výši a pokud možno v době jejich

²⁶ § 168 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., (insolvenčního zákona) v platném znění

²⁷ § 179 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., (insolvenčního zákona) v platném znění

splatnosti. Uspokojení pohledávek nelze provést, pokud to neumožní pravidla zakotvená v IZ např. pravidlo, podle kterého nelze použít výtěžek získaný zpeněžením z předmětu zajištění k uspokojení jiných pohledávek, než k pohledávkám zajištěného věřitele (pokud po uspokojení pohledávky zajištěného věřitele již nebude volný výtěžek pro věřitele ostatní).

Tyto pohledávky, i když nemají IZ stanovenou nějakou lhůtu pro jejich přihlášení, se doporučuje, ať věřitelé s přihlášením neotálí.

3.2.2. Pohledávky uplatněné přihláškou

K pohledávkám uplatněným přihláškou lze uvést pohledávky zajištěných a nezajištěných věřitelů. Pohledávky uplatněny přihláškou jsou nejčastějším typem pohledávek v insolvenčním řízení. Tyto pohledávky po uplatnění jsou následně přezkoumány insolvenčním správcem. Insolvenční správce zkoumá, zda jsou uplatňované nároky důvodné či nikoliv a zda jsou formálně správně přihlášeny. Věřitelé by takto při uplatňování svých pohledávek přihláškou do insolvenčního řízení měli dbát na to, že přihlašují pohledávku, na kterou mají oprávněné nároky.

- **Zajištěné – nezajištěné pohledávky**

Pohledávkami zajištěnými se rozumí ty pohledávky, u kterých se věřitel pojistil majetkem spadajícím do majetkové podstaty. Nositeli toho typu pohledávek bývají nejčastěji banky. K jejich uspokojení se postupuje podle pořadí jejich vzniku zajištění, není-li dohodnuto věřiteli písemně jinak. V praxi je možné nastat i situace, že podle znaleckého posudku vypracovaného v insolvenčním řízení po rozhodnutí o úpadku, bude hodnota zajištění nižší, než výše zajištěné pohledávky. IZ tuto situaci řeší, že zjištěný rozdíl mezi těmito dvěma hodnotami považován za nezajištěnou pohledávku.

Zajištěné pohledávky mají přednostní právo před nezajištěnými. Nezajištěnými pohledávkami jsou v podstatě ostatní pohledávky, které jsou uspokojovány v rámci oddlužení splátkovým kalendářem a nejsou tedy nijak zajištěny.

- **Vykonatelné – nevykonatelné pohledávky**

Vykonatelnými pohledávkami jsou všechny pohledávky, které se nacházejí v přezkumném jednání bez jejich ohledu na označení v přihlášce pohledávek a následně i ty, které prošly přezkumným jednáním. Označí-li se tedy pohledávky za vykonatelné, je s nimi už nerozlučitelně spojeno právo věřitele na její domáhání v plné, nebo alespoň částečné výši. Insolvenční správce může vykonatelnost pohledávky napadnout v přezkumném jednání, a to na základě její pravosti nebo výši, či pořadí. Označí-li věřitelé v přihlášce pohledávek, pohledávku za vykonatelnou, je věřitel povinen dokázat její vykonatelnost. V IZ se vykonatelnost dokazuje pomocí veřejné listiny²⁸, která je přílohou přihlášky pohledávek.

Naopak, nevykonatelnou pohledávkou jsou ty pohledávky, které neprošli přezkumným jednáním. Nevykonatelné pohledávky bývají v seznamu přihlášených pohledávek označovány jako nevykonatelné, nebo v políčku vykonatelnosti je uvedena 0 apod.

V insolvenčním řízení se dále vyskytují další pohledávky označované jako tzv. **podřízené pohledávky**. Tyto pohledávky lze označit pohledávkami posledními, neboť k jejich uspokojení dochází po úplném uhrazení všech ostatních pohledávek. Jedná se o pohledávku, která na základě smlouvy má být uspokojena až po uspokojení jiné pohledávky, případně ostatních pohledávek dlužníka. Klasickým typem této pohledávky jsou pohledávky členů družstva nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo družstva a z pravidla šance k jejich uspokojení jsou mizivé.

Pomoc IZ nelze uspokojit všechny vzniklé typy pohledávek, a to žádným ze způsobů řešení úpadku, pokud dále není zákonem stanoveno jinak. Za pohledávky, které nelze uspokojit pomocí IZ jsou zákonem definovány:

- a) Úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů, vzniklých před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly až v době po tomto rozhodnutí,
- b) úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek věřitelů, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku,

²⁸ listina prokazující správnost pohledávky a povinnost protistraně, aby případnou nepravost či nesprávnost patřičně prokázala.,

- c) pohledávky věřitelů z darovacích smluv,
- d) mimosmluvní sankce postihující majetek dlužníka s výjimkou penále za nezaplacení daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění, pojistného na sociálním zabezpečení, příspěvku na stání politiku zaměstnanosti a pojistného za veřejné zdravotní pojištění, pokud povinnost zaplatit toto penále vznikla před rozhodnutím o úpadku,
- e) smluvní pokuty, pokud právo na jejich uplatnění vzniklo až po rozhodnutí o úpadku,
- f) náklady účastníků řízení vzniklé jim účastí v insolvenčním řízení.²⁹

3.2.3. Přihláška pohledávek

Přihláška pohledávek je nezbytnou přílohou insolvenčního návrhu a může být vykonána dvěma způsoby. Tyto způsoby se odvíjí podle toho, kdo je navrhovatelem na insolvenční řízení. Je-li navrhovatelem věřitel, tak přihláška pohledávek se podává jako příloha s návrhem na insolvenční řízení, protože přihláška pohledávek je povinná příloha k insolvenčnímu návrhu. V případě navrhovatele dlužníka je věřitel oprávněn svou pohledávku přihlásit do insolvenčního řízení pomoci předem stanoveného formuláře (viz Příloha 4). Jedná se v podstatě o první věřitelovu přihlášku do průběhu insolvenčního řízení.

Přihláška se podává ve dvojím vyhotovení³⁰ spolu s přílohami. V případě nepodání přihlášky pohledávek na předem stanoveném formuláři bude přihláška považována za vadnou a insolvenční správce vyzve takto k nápravě a pokud se náprava neučiní, tak pohledávka nebude uspokojena pomoci tohoto řízení.

Přihlášku je věřitel oprávněn podat v době od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. Přihlášky podané později nebudou uspokojeny v průběhu insolvenčního řízení. Lhůta pro podání přihlášky pohledávky je stanovená v rozhodnutí o úpadku. Jedná se tak o lhůtu dvou měsíců, a v případě oddlužení je tato lhůta zkrácena na 30 dnů.

Věřitelé mohou své pohledávky přihlásit i opakovaně. Většinou se jedná o případ, kdy pohledávky už byly uplatněny u soudu, jakožto i pohledávky vykonatelné včetně těch, které jsou vymáhány výkonem rozhodnutí, nebo exekucí.

²⁹ §170 zákona č. 182/2006 Sb., (insolvenčního zákona) v platném znění

³⁰ První vyhotovení připadá insolvenčnímu soudu a druhé insolvenčnímu správci

Insolvenční soud taktéž zasílá rozhodnutí o úpadku dlužníka a výzvu k podání přihlášky do insolvenčního řízení i věřitelům, kteří mají své bydliště nebo sídlo v členských zemích EU (s výjimkou Dánska). Lhůta pro tyto věřitele k přihlášení pohledávek se počítá od doručení výzvy, ale toto je vše, co insolvenční soud zašle a poskytne. Zbylé informace o právní úpravě českého IZ si musí věřitelé vyhledat sami.

3.2.3.1. Přílohy a náležitosti přihlášky pohledávek

Mezi předepsané přílohy patří kopie smluv, soudní nebo jiná rozhodnutí a další listiny dokládající údaje uvedené v přihlášce, tudíž i např. doklady právnických osob dokládající jejich existenci nebo také plná moc v případě zastoupení věřitele. V tomto případě nemusí být podpis věřitele úředně ověřen.

Mezi náležitosti přihlášky se řadí výše přihlášené pohledávky a důvod jejího vzniku, tedy důvod na, kterém se pohledávka zakládala. Jedná-li se o pohledávku zajištěnou, tak věřitel musí uvést, zda uplatňuje právo na její uspokojení a také je nutné uvést druh jejího zajištění a dobu jejího vzniku. Rovněž i v případě vykonatelné pohledávky je uložena povinnost věřiteli uvést, o kterou se její vykonatelnost opírá. Výše pohledávky musí být vždy v penězích, a to v české měně a to i v případě, jedná-li se o nepeněžitou pohledávku.

V případě nepředložených předepsaných listin se přihláška nepovažuje za vadnou, ale insolvenční správce je povinen postupovat buďto jejich vyžádáním, nebo popřením pohledávky, anebo je-li to možné a pohledávka věřitele je dlužníkem řádně evidována v účetnictví, může ji uznat, aniž by doložení pohledávky po věřiteli požadoval.

3.2.4. Přezkoumání přihlášených pohledávek

Po skončení lhůty přihlašování pohledávek do řízení nastává proces označen jako přezkumné jednání. Tento proces je časově i odborně náročnou činností insolvenčního správce, protože zde musí dojít k přezkoumání oprávněnosti nároků věřitelů. Insolvenční správce musí důkladně přezkoumat přihlášku pohledávek, zda je úplná a neobsahuje nějaké vady a případně tyto vady odstranit. K přezkoumání dochází podle přiložených dokladů, dlužníkovu účetnictví či jeho daňové evidenci. Zároveň insolvenční správce vyhotoví seznam všech přihlášených pohledávek

s označením pohledávek, které popírá. Seznam následně předá insolvenčnímu soudu. Doba pro odevzdání musí být neprodleně po skončení lhůty k podání přihlášek pohledávek a v dostatečném termínu před konáním přezkumného jednání. Své popření na přihlášené pohledávky rovněž insolvenční správce sdělí i na přezkumném jednání, protože je osobou oprávněnou v tomto případě svůj názor měnit. Insolvenční soud následně tento seznam zveřejní v insolvenčním rejstříku 15 dnů před konáním přezkumného jednání, jestliže se má konat přezkumné jednání v době do 30 dnů po době uplynutí k přihlášení pohledávek tak se jedná o dobu nejpozději do 10 dnů. Termín a místo konání přezkumného jednání určuje insolvenční soud v rozhodnutí o úpadku.

Insolvenční správce u přihlášených pohledávek může dle IZ³¹ namítat:³²

- a) Pravost – pravost se namítá v případě, kdy se zjistí, že pohledávka je již promlčena nebo zaniklá, že vůbec ani nevznikla, či její vznik pochází z neplatné smlouvy.
- b) Výši – K popření výše pohledávky dochází, jestliže je zjištěno, že výše dlužníkovu závazku je nižší než výše přihlášené pohledávky. Častým důvodem může být špatně vypočtený úrok z prodlení, či smluvní pokuta atd. Insolvenční správce na základě tohoto zjištění musí uvést správnou výši pohledávek.
- c) Pořadí – insolvenční správce pořadí pohledávky popírá, jestliže je zjištěno, že věřitel nemá právo na uspokojování své pohledávky z předmětu zajištění, např. kdy věřitel uplatňuje svou pohledávku za zajištěnou, i když k zajištění nedošlo.
- d) Nebo kombinace výše uvedených

3.3. Právní moc věřitelů a jejich možnosti v oddlužení

IZ dle § 5 vymezuje několik zásad, na kterých spočívá insolvenční řízení. Tyto zásady jsou nezbytné pro věřitele samotné. Chaloupecká (2013) je definuje v následující podobě

- zásada spravedlivého nakládání s účastníky řízení, tedy nikdo nesmí být nespravedlivě poškozen či nedovoleně zvýhodněn.

³¹ Konkrétně § 193, 194 a 195 zákona č. 182/2006 Sb., (insolvenčního zákona) v platném znění

³² Pravost či výši u vykonatelných pohledávek lze jen namítat prostřednictvím důvodů, které nebyly dlužníkem zmíněny v řízeních předcházejících.

- zásada rychlosti řízení, což znamená, že uspokojení věřitelů musí být dosaženo v co nejrychlejší a nejehospodárnější podobě.
- zásada nejvyššího uspokojení věřitelů, kde řízení by mělo být založeno na maximalizaci uspokojení věřitelů uplatňujících svou pohledávku do řízení.
- zásada pari passu, která se zakládá na tom, že věřitelé v rámci řízení mají stejné nebo obdobné postavení, tedy mají rovné možnosti. Rovnost je však vázána na řadu výjimek.
- Zásada ochrany dobré víry, kde nelze práva věřitele před zahájením řízení omezit rozhodnutím soudu.
- Zásada uspokojení mimo insolvenční řízení, která se vztahuje i na věřitele, kteří se insolvenčního řízení nějak neúčastní.

Věřitelům samotným IZ neukládá možnost k rozhodnutí, zda k oddlužení má dojít nebo ne, ani se nemohou nějak proti rozhodnutí o schválení či zamítnutí nějak odvolat. Přesto, že věřitelé nemohou zasahovat do rozhodnutí, mají alespoň možnost ovlivnit schválení oddlužení tím, že dojde-li k jeho namítnutí např. namítnutím toho, že se jedná o pohledávku vzniklou z podnikání nebo, že dlužník není schopen své závazky splatit do výše 30 %, anebo zpochybnit poctivý záměr dlužníka³³ či dalším výše zmíněným zásadám pro schválení oddlužení. Věřitelé pokud se schválením oddlužení nesouhlasí, tak je může zastoupit insolvenční soud jako věřitelský orgán.

Věřitelé, pokud oddlužení vnímají jako svou poslední možnost k získání pohledávky či alespoň její části, mohou v něm pocítovat značnou výhodu. Pro věřitele je totiž výhodnější obdržet s jistotou určitou část svých pohledávek v krátkém období (max. 5 let), než v dlouhém období za cenu vysokých nákladů spojené s vymáháním, a to s nejistou návratností pohledávky. Návratnost pohledávky je totiž velmi důležitou záležitostí pro věřitele.

Oproti této výhody však vzniká značná nevýhoda pro věřitele s vazbou na návratnost jejich pohledávek. Při splnění oddlužení, v některých případech totiž, uspokojení jejich pohledávek nebývá v příliš příznivých hodnotách. Zmíněná nevýhoda se, ale nemusí týkat všech věřitelů, především u nejčastějšího způsobu oddlužení, kterým je splátkový kalendář. Zde je zaregistrovat, že než je přistoupeno ke schválení oddlužení, věřitelé často po dlužnících vyžadují různé pokuty

³³ Příklad zpochybnění poctivého záměru k nahlédnutí v insolvenčním rejstříku (<https://isir.justice.cz>) pod spisovou značkou KSOS 36 INS 19877/2014 vedeno u Krajského soudu v Ostravě

a penále za neplnění svých závazků. Tímto se v mnohých případech navyšuje hodnota pohledávky. Z tohoto tvrzení plyne, že i při velice nízkým procentem získaného v oddlužení, věřitelé mohou dostat celkovou nebo téměř zapůjčenou hodnotu a vyhnout se značných finančních ztrát.

4. Vyhodnocení postavení věřitelů a jejich uspokojení v oddlužení

Tato praktická kapitola bakalářské práce bude zaměřena na hlavní cíl. Bude zde vyhotovena analýza uspokojení věřitelů pomoci nejčastější formy oddlužení, kterou je splátkový kalendář.

4.1. Analýza uspokojení věřitelů pomoci splátkového kalendáře

K této analýze bude zapotřebí získání údajů o náhodně vybraných osobách, prostřednictvím veřejně přístupného insolvenčního rejstříku³⁴. Především osob, které už prošli oddlužením, a to formou splátkového kalendáře po dobu 5 let (rok vstoupení do oddlužení 2008 – 2010). Dále se bude jednat o osoby, které teprve do oddlužení vstoupily (rok vstoupení 2014). Přesný seznam dlužníků je uveden v Příloze 5. K analýze bylo čerpáno z údajů typu: Jméno a příjmení, rok narození, místo bydliště, jméno přiděleného insolvenčního správce, výše pohledávky a předpokládané uspokojení, procento uspokojení, výše splacené pohledávky, rok vstoupení do oddlužení a seznam přihlášených pohledávek.

4.1.1. Náhodně vybraná skupina dlužníků

Počet náhodně vybraných osob bude 120³⁵. První polovina (60 osob) bude zaznamenávat splněné oddlužení za 5 let (rok vstoupení do oddlužení 2008 -2010). Označena bude jako SKUPINA 1. Druhá polovina (60 osob) bude zaznamenávat ty, co teprve vstoupily do oddlužení v roce 2014. Její označení bude jako SKUPINA 2. Tyto skupiny následně budou rozčleněny podle místa, tedy podle krajského soudu pod, který spadají, abychom mohli i porovnat uspokojení mezi jednotlivými soudy. Nejvíce osob bude spadat pod Krajský soud Ostrava, protože v této oblasti se vyskytuje nejvíce oddlužení.

Celkem k 100% analýze podle dat ministerstva spravedlnosti³⁶ lze čerpat pro SKUPINU 1 ze 7 732 osob, kterým v letech 2008 (464 osob), 2009 (1 092 osob) a v roce 2010 (4 584 osob) bylo povoleno oddlužení. SKUPINU 2 by pak pro 100 % analýzu využila 24 116 osob, kterým bylo povoleno oddlužení v roce 2014. Je však nutné od těchto osob odečíst ty co své oddlužení

³⁴ Insolvenční rejstřík. Dostupné z: <http://isir.justice.cz/>

³⁵ Nasbírané hodnoty plnění, budou vycházet z dat, která byla dostupná k 14. 3. 2015

³⁶ INSOLVENČNÍ ZÁKON. Dostupné z: <http://insolvenni-zakon.cz/expertni-skupina-s22/statistiky.html>

ukončili nebo skončili předčasně. Rozčleňování těchto osob by bylo jinak velmi náročné, mnohdy až nesplnitelné, proto je zvolen počet 120 osob. Jelikož se v tomto případě bude jednat o pár procentní analýzu, kdy realita může být různá, berme ji jako orientační.

Stanovený počet 120 osob následně bude rozčleněn podle příslušných krajských soudů. Rozdělení 120 osob podle příslušných krajských soudů se bude přiměřeně odvíjet podle celkového počtu osob přihlášených pod jednotlivé soudy, viz Tabulka 4.1. Díky tomuto rozdělení bude analýza přesnější v rámci jednotlivých oblastí ČR. Data ministerstva spravedlnosti určují, že nejvíce oddlužení v ČR se uskutečňuje v Krajském soudě v Ostravě, tímto bude nejvíce osob zastoupeno v této oblasti. Naopak nejméně povolených nebo splněných oddlužení dle těchto dat je zaznamenáno v Krajském soudě v Českých Budějovicích, proto tato oblast obsadí nejmenší počet.

Tab. 4.1 Rozdělení zkoumaných osob podle krajských soudů

Krajský soud	2008 -2010	2014	Celkem
Brno	6 osob	6 osob	12 osob
České Budějovice	4 osoby	4 osoby	8 osob
Ostrava + pobočka v Olomouci	20 osob	20 osob	40 osob
Hradec Králové + pobočka v Pardubicích	10 osob	10 osob	20 osob
Plzeň	4 osoby	4 osoby	8 osob
Praha + městský soud v Praze	6 osob	6 osob	12 osob
Ústí nad Labem + pobočka v Liberci	10 osob	10 osob	20 osob
Celkem	60 osob	60 osob	120 osob

Zdroj: vlastní zpracování

K analýze byla následně vybrána sestava z náhodně vybraných dlužníků zaměřena na podobné výše přihlášených pohledávek u obou sledovaných skupin, lišící se u jednotlivých krajských soudů maximálně do 50 000 Kč a v celkovém uspokojení bude rozdíl ve výši 523,03 Kč. S touto podobnou celkovou výši pohledávek, bude možno lépe určit změny vývoje uspokojení věřitelů.

4.1.2. Zjištěná míra uspokojení věřitelů

Tab. 4.2 následně uvede zjištěné výše pohledávek a míry uspokojení věřitelů pro SKUPIN 1 a SKUPINU 2. U SKUPINY 2 je třeba upozornit, že se bude jednat o míru uspokojení

předpokládanou a dlužník bude řádně splácet své závazky 5 let. Jinak se tato míra uspokojení může v průběhu oddlužení zvyšovat nebo také snižovat a tedy i na konci 5 - ti let se úplně lišit od míry předpokládané. Viníkem je i řada faktorů, které dlužník ani nikdo jiný předpokládat nemůže. Mezi tyto faktory lze přiřadit situace jako ztráta zaměstnání, nepravidelné příjmy, nemoci či přírůstky v rodině, nebo naopak mimořádné příjmy, či změna zaměstnání s vyšším příjmem.

Tab. 4.2 Analýza uspokojení věřitelů

Krajský soud	SKUPINA 1		SKUPINA 2	
	Celkem pohledávky	Splněné uspokojení	Celkem pohledávky	Předpokládané uspokojení
Brno	3 698 644,18 Kč	71,76 %	3 710 447,92 Kč	51,88 %
České Budějovice	2 480 763 Kč	50,16 %	2 466 644 Kč	42,24 %
Ostrava + pobočka v Olomouci	9 527 689,18 Kč	54,65 %	9 533 489,45 Kč	53,15 %
Hradec Králové + pobočka v Pardubicích	3 571 902,95 Kč	46,50 %	3 545 840,73 Kč	41,07 %
Plzeň	1 492 763,26 Kč	53,19 %	1 470 807,19 Kč	43,25 %
Praha + městským soudem v Praze	3 212 737,69 Kč	62,50 %	3 219 155,42 Kč	53,94 %
Ústí nad Labem + pobočka v Liberci	4 065 003 Kč	49,83 %	4 078 209 Kč	48,31 %
Celkem	28 093 261,65 Kč	54,60 %	28 092 738,62 Kč	54,10 %
Nejvyšší zjištěná hodnota	2 310 825 Kč	94,65 %	981 504,38 Kč	97,61 %
Nejnižší zjištěná hodnota	106 135,2 Kč	30,01 %	77 263,22 Kč	31 %

Zdroj: Insolvenční rejstřík, vlastní zpracování

Z výsledku analýzy je zřejmé, že celková hodnota uspokojení věřitelů je vyšší než předpokládaná hodnota, a to o 0,50 %. Tyto dvě sledované skupiny, na základě zjištění, lze označit za téměř vyrovnané, ale se snižujícím náznakem SKUPINY 2. Nutné je podotknout, že předpokládaná míra uspokojení SKUPINY 1 byla větší o 8 %³⁷ než splněná. Došlo by ke srovnání předpokládané míry uspokojení SKUPINY 1 a SKUPINY 2. Snižující míra uspokojení pro SKUPINU 2 by byla zřetelnější.

³⁷ Procento bylo zjištěno vlastním výpočtem ze zjištěných dat náhodně vybraných dlužníků

Nejvyšší míra uspokojení týkajících se podle jednotlivých krajů byla zjištěna pro kraj Jihomoravský a Středočeský. Naopak nejnižší míra uspokojení byla zaznamenána pro kraj Královehradecký a Ústecký.

4.1.3. Příčiny snižující se míry uspokojení

Z analýzy uspokojení věřitelů mohlo dojít k předpokladu, že míra uspokojení SKUPINY 2 bude vyšší než míra uspokojení SKUPINY 1. Toto tvrzení vyplývá z toho, že v ČR se pozitivně změnili významní ukazatelé, které tuto míru uspokojení věřitelů mohou ovlivňovat. Mezi tyto ukazatele je možné zařadit např. snižující se procento nezaměstnanosti nebo zvyšující se minimální mzdu společně s průměrnou mzdou ČR, což má pravděpodobně i dopad na zvyšující se příjmy dlužníků s následným možným zvýšením uspokojení věřitelů. Bohužel tyto pozitivní ukazatelé však realitě neodpovídají a rovněž ne ani analýze. Všichni totiž nejsou schopni dosáhnout průměrného platu a udržení si zaměstnání.

Skutečné příčiny, proč se procento uspokojení nezvyšuje, nelze přesně určit, lze jej jen odhadovat, protože insolvenční soudy u dlužníků nezkoumají příčiny dostání se do oddlužení, což je klíčový údaj k posouzení dlužníka samotného a jeho následné předpovědi splácení závazků. Příčiny mohou být odhadovány i v nastavení nízké míry uspokojení 30 % pro splnění oddlužení, která u dlužníků nevyvolává větší snahu pro zvyšování svých příjmů s vazbou na nízkou míru uspokojení svých věřitelů. Další příčinu lze předpokládat u možnosti opakovaného postoupení oddlužení, čímž se mohou do oddlužení opakovaně vracet dlužníci, kteří plní své oddlužení v nepříliš vysokých procentech. Oddlužení totiž člověka nedokáže naučit finanční gramotnosti. Dokonce někteří dlužníci mohou minimální hranici 30 % vnímat jako výhodu a budou tak lákáni oddlužení zkoušet znova. Soud totiž může u některých dlužníků poctivý záměr hledat obtížně a povolit oddlužení i těm, co jej nemají.

4.1.4. Vyhodnocení dlužníků v analýze

Dílčí část analýzy rozebírá poměr mužů a žen zahrnutých do analýzy. Následně rozebere věkovou strukturu sledovaných dlužníků.

Tab. 4.3 Rozbor dlužníků v analýze

	SKUPINA 1		SKUPINA 2	
		Vyjádření v %		Vyjádření v %
Muži	33 osob	55	28 osob	46,67
Ženy	27 osob	45	32 osob	53,33
Věk od 0 do 30 let	1 osoba	1,67	10 osob	16,67
Věk od 31 do 40 let	14 osob	23,33	17 osob	28,33
Věk od 41 do 50 let	18 osob	30	17 osob	28,33
Věk od 51 do 60 let	4 osoby	6,67	3 osoby	5
Věk nad 60 let	23 osob	38,33,	13 osob	21,67

Zdroj: Vlastní zpracování

V analýze bylo nejvíce zastoupeno mužů než žen, a to o 1,66 %. Věková struktura se nejčastěji pohybuje ve věku nad 60 let. Vidíme zde klesající efekt mezi SKUPINOU 1 a SKUPINOU 2, a to o 10 osob, což odpovídá i grafu 2.2: Věková struktura osob s povolením na oddlužení za období 2012 -2014. Odpovídá i tomu, že těmto věkovým skupinám stále více institucí je neochotna půjčovat. Přesto dlužníci v tomto vyšším věku si za svá léta navýší dluhy a poté, aby nedošlo ke komplikacím s děděním či zánikem dluhu, tak oddlužení využijí. Skoro ve stejné výši procenta bude i nejvíce zastoupena skupina od 41 do 50 let, avšak rozdíl mezi SKUPINOU 1 a SKUPINOU 2 je téměř nepatrný a liší se o jednu osobu. Naopak největší narůst mezi SKUPINOU 1 a SKUPINOU 2, a to o 9 osob zaznamenává věková skupina do 30 let. Věková skupina od 51 do 60 let byla v této analýze zastoupena v nejmenším počtu.

4.1.5. Vyhodnocení pohledávek v analýze

V další dílčí části analýzy bude třeba rozebrat složení poskytnutých pohledávek podle jejich výše v jednotlivých stanovených intervalech. Tento rozbor provede tabulka 4.4. Tabulka i následně vypočte průměrnou poskytnutou částku dlužníkovy. Průměrné poskytnutá částka dlužníkovy pro obě skupiny tak můžeme považovat na základě výše zjištěných informací za vyrovnané.

Tab. 4.4 Vyhodnocení pohledávek

	SKUPINA 1 (počet výskytů)	Vyjádřeno v procentech	SKUPINA 2 (počet výskytů)	Vyjádřeno v procentech
0 - 200 000 Kč	9	15	5	8,33
201 000 – 400 000 Kč	20	33,33	21	35
401 000 – 600 000 Kč	19	31,67	19	31,67
601 000 – 800 000 Kč	6	10	11	18,33
801 000 – 1 000 000 Kč	2	3,33	4	6,67
Nad 1 000 000 Kč	4	6,67	0	0
Celkem	60	100	60	100
Průměrná poskytnuta částka na dlužníka	468 221,03 Kč		468 212,31 Kč	

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejčastější poskytnuta částka dlužníkům v obou sledovaných skupinách se nachází v rozmezí 201 000 – 400 000 Kč a těsně za ním jsou částky 401 000 - 600 000 Kč. Důvodem bývá časté vyřizování i menších půjček, které se nekontrolovatelně rozrůstají a spolu s finanční lhostejností dlužníka nastupuje neschopnost splácení a následné oddlužení. Nejnižší výskyt bývá v částkách nad milion korun. Vyšší hodnoty poskytovaných částek v řádu milionů bývají často zajištěny a uspokojovány při zpeněžení majetkové podstaty. Většinou se tak jedná o hypotéky.

V některých případech se i nezajištěné drobné pohledávky mohou nasbírat do částky přesahující milion. Řešení je v uspokojení majetkové podstaty, pokud je to možné, a poté formou splátkového kalendáře. Často však tyto vysoké částky dlužník nedokáže splatit a oddlužení nebývá ani povoleno.

Co se týká průměrné dlužné částky na dlužníka, tak za obě skupiny liší zaokrouhleně o 9 korun. V analýze tuto průměrnou částku představuje pro SKUPINU 1 i 2, 19 osob, což činí celkově 31, 67 %.

4.1.6. Vyhodnocení věřitelů v analýze

Rozbor věřitelů v analýze uvede Tab. 4.5 a bude proveden na pěti nejčastějších věřitelích, kteří přihlašují své pohledávky do insolvenčního řízení viz Tab. 3.2

Tab. 4.5 Nejčastější věřitelé v analýze

	SKUPINA 1		SKUPINA 2	
	Počet přihlášení z možných 60	Výše přihlášených pohledávek	Počet přihlášení z možných 60	Výše přihlášených pohledávek
GE Money Bank	38	3 615 763 Kč	26	6 717 937 Kč
Home credit	29	2 525 727 Kč	2	128 022,3 Kč
Cetelem ČR	25	1 736 465 Kč	17	650 741,4 Kč
Provident financial	2	45 466 Kč	23	1 339 668 Kč
Profi Credit	22	1 697 933 Kč	17	2 128 968 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledkem lze potvrdit tab. 3.2, která vykazuje, že nejčastější věřitel, který přihlašuje své pohledávky do insolvenčního řízení pro obě skupiny je společnost GE Money bank. GE Money bank se podílí na celkové výši přihlášených pohledávek v 12, 87 % pro SKUPINU 1 a 23,91 % pro SKUPINU 2. Naopak nejméně častým věřitelem je pro SKUPINU 1 Provident Financial a pro SKUPINU 2 Home Credit. Jejich podíl na celkové výši přihlášených pohledávek je pak ve výši ani ne půl procent

4.1.7. Celkové vyhodnocení analýzy

Analýza potvrdila výše zmíněné data v celé práci s výjimkou ojedinělých případů, kde jejich vychýlení se dá pochopit, protože se jednalo o pár procentní analýzu.

Z analýzy byla zjištěna míra uspokojení věřitelů pro obě skupiny okolo 54 %. Z tohoto zjištění lze vyvodit, že minimální míra uspokojení věřitelů by se mohla ze stávajících 30 % navýšit, protože nastavením tvrdších podmínek pro dlužníky by se dal výrazně zvýhodnit postoj věřitelů v oddlužení. Věřitelé se totiž často potýkají s problémem v návratnosti zapůjčené hodnoty, která spočívá v tom, že minimální míra pro splnění oddlužení formou splátkového kalendáře je 30 %. Následně nevýhoda se rozšiřuje o to, že se jedná o procento pro celkovou výši všech přihlášených pohledávek, protože oddlužení je kolektivní uspokojování věřitelů. Jednotliví věřitelé tak mohou být uspokojeni nižším procentem než 30 %. Nevýhoda v uspokojení dále utlačuje věřitele, kteří jsou do oddlužení přihlášení s nízkou hodnotou pohledávky. Tito věřitelé bývají často uspokojeni

nepatrným procentem oproti věřitelům s vyšší hodnotou pohledávky, protože oddlužení je poměrné uspokojování věřitelů.

5. Závěr

Cílem bakalářské práce bylo nejen charakterizovat oddlužení samotné, ale zejména vyhodnotit postoj věřitelů v oddlužení. Na základě uvedených informací v práci lze konstatovat, že oddlužení z pohledu dlužníka je určitě výhodné, ale oproti pohledu ze strany věřitelů ke stejnému tvrzení úplně dojít nemůže. Lze tak soudit též podle toho, že v oddlužení ve většině případů dochází k tomu, že hodnota zapůjčených peněžních prostředků věřitelem je vyšší než hodnota peněžních prostředků získaných v rámci oddlužení dlužníkem. To ovšem přináší věřitelům poměrné ztráty. Nebudou-li však bráni v potaz ti věřitelé, kteří své pohledávky nenavýší o značné pokuty o penále, protože tito věřitelé ve spojitosti s částkou získanou v oddlužení mohou své návratnosti zapůjčené hodnoty dosáhnout. Oddlužení je-li vnímáno jako už poslední možnost k získání návratnosti alespoň určité hodnoty, v sobě naopak skrývá pro věřitele výhodu. Z ní lze vyvodit, to že je pořád lepší určitá nižší částka než žádná. Je však těžko posoudit, jestli se jedná opravdu o poslední možnost, protože nikdo už nezkoumá povahu a všechny možnosti dlužníka.

Poskytnutí základních informací a alespoň stručnou formu zvýraznění vazby oddlužení a věřitele lze považovat za naplnění cíle této práce.

Druhá a třetí kapitola se zaměřila na teoretickou oblast. Byly zde charakterizovány základní informace o oddlužení a následně jeho formy byly více rozebrány. Dostatečné množství informací bylo poskytnuto z hlediska věřitelů a jejich pohledávek.

Čtvrtá praktická kapitola analyzovala uspokojení věřitelů pomocí splátkového kalendáře. K analýze bylo použito náhodná vybraná skupina dlužníků v počtu 120 osob. Tento počet byl rozdělen na polovinu, kde první polovina obsahovala splněné oddlužení za 5 let (rok vstoupení do oddlužení 2008-2010) a druhá polovina začínající oddlužení (rok vstoupení do oddlužení 2014). Analýza byla uskutečněna na základě srovnání míry uspokojení věřitelů obou skupin a byla také postupně rozebrána. Výsledkem analýzy bylo zjištění snižující se míry uspokojení pro začínající oddlužení, což není příznivou zprávou pro věřitele. Přesto nastavením tvrdších podmínek pro dlužníky, by se dalo snižující míře uspokojení předejít.

Téma postoje věřitelů v oddlužení bylo na zpracování náročným, ale přesto zajímavým. Toto téma je rovněž dost obsáhlé a lze k němu zmínit mnoho zajímavých informací, které se dají podrobněji zpracovat. Vzhledem k omezenému rozsahu práce, byly však uvedeny jen základní informace, kde jejich podrobnější rozebrání může být námětem pro diplomovou práci.

Tato práce může být použita jako příručka nejen pro věřitele a dlužníky, ale i pro ty co o oddlužení chtějí více vědět.

Seznam použité literatury

Literatura

[1] BREBURDA, Jan, [i]Exekuce srážkami ze mzdy[/i]. Olomouc: Anag, 2013, 374 s. ISBN 978-80-7263-758-4.

[2] DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. [i]Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu[/i]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 241 s. ISBN 978-80-7357-599-1.

[3] FRONC CHALUPECKÁ, Kristýna a Damian CZUDEK. [i]Odpovědnost v insolvenčním právu[/i]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2013, 108 s. ISBN 978-80-210-6567-3

[4] HOLEČEK, Jakub. [i]Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva[/i] Praha: Linde, 2009. 249 s. ISBN 978-80-743-7.

[5] CHALUPECKÁ, K., P. LAVICKÝ, J. JUŘENA A M. LEBEDA. [i]Insolvenční právo v teorii a praxi[/i]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2012, 214 s. ISBN 978-80-210-6038-8

[6] MARŠÍKOVÁ, Jolana. [i]Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický[/i]. 3. vyd. Praha: Linde, 2014. 496 s. ISBN 78-80-7201-939-7.

[7] RICHTER, Tomáš. [i]Insolvenční právo[/i]. Praha: ASPI, 2008. 472 s. ISBN 978-80-7357-329-4.

[8] ZELENKA, Jaroslav a kolektiv. [i]Insolvenční zákon[/i]. 2.vyd. Praha: Linde, 2008. 796 s. ISBN 978-80-7201-707-2.

Elektronické zdroje

- [9] CETELEM. *Online kalkulačka Cetelem* [online]. Praha 2015[cit. 20. 3. 2015] Dostupné z <https://www.cetelem.cz/>.
- [10] CREDITFORM. *Vývoj insolvenčí v ČR*. Crediform [online]. Praha 2015. [cit. 23. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.creditreform.cz/novinky-downloads/vyvoj-insolvenci-v-cr.html>.
- [11] FINAČNÍ SPRÁVA. *Zápis z jednání Koordinačního výboru s Komorou daňových poradců ČR konaného dne 24. 6. 2009* [online]. Praha 2009. [cit. 27. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-prispevky-kv-kdp/KVKDP24062009.pdf>.
- [12] GE MONEY BANK. *Online kalkulačka Ge Money Bank*. [online]. Praha 2015 [cit. 20. 3. 2015] Dostupné z <https://www.gemoney.cz/lide/pujcky/expres-pujcka-plus/kalkulacka>.
- [13] HOMECREDIT. *Online kalkulačka Homecredit*. [online]. Brno 2015. [cit. 20. 3. 2015] Dostupné z <https://www.homecredit.cz/pujcky/>.
- [14] IHNED. *GE Money: Insolvenční zákon je dobrý, jen je občas problém se správci*. [online]. Praha 2015. [cit. 20. 4. 2014]. ISSN 1213-7693. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-63622870-ge-money-insolvencni-zakon-je-dobry-jen-je-obcas-problem-se-spravci>.
- [15] INSOLVENÍ REJSTRÍK. *Insolvenční rejstřík*. [online]. Praha 2015. [cit. 14. 3. 2015]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/common/index.do>.
- [16] INSOLVENČNÍ ZÁKON. *Insolvenční zákon* [online]. Praha 2015. [cit. 23. 1. 2015]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.cz/>.
- [17] PROFI CREDIT CZECH. *Online kalkulačka Profi Credit Czech* [online]. Pardubice 2015. [cit. 20. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.proficredit.cz/>.

[18] PROVIDENT FINANCIAL. *Online kalkulačka Provident Financial* [online]. Praha 2015[cit. 20. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.provident.cz/online-kalkulacka/>.

Právní předpisy

[19] Nařízení vlády č. 440/2013 Sb., o výpočtu příspěvku na bydlení 2014, v platném znění

[20] Nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, v platném znění

[21] Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, ve znění vyhlášky č. 488/2012 Sb., v platném znění

[22] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění

[23] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

[24] Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v platném znění

[25] Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), v platném znění

[26] Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, v platném znění

[27] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v platném znění

[28] Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů - ve znění 267/2014 Sb., v platném znění

Seznam zkratek

ČNB Česká národní banka

ČR Česká republika

DPH Daň z přidané hodnoty

IZ Insolvenční zákon

Kč Koruny české

MF Ministerstvo financí

NNB Normativní náklady na bydlení

OP Opravná položka

RPSN Roční procentní sazba nákladů

VZP Všeobecná zdravotní pojišťovna

ZDP Zákon o daních z příjmů

ŽMJ Životní minimum na jednotlivce

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále je VŠB-TU) má právo nevýdělečné, ke své vnitřní potřebě bakalářskou práci užít (§35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TU a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TU;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TU, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TU, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TU na vytvoření díla vynaloženy (do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. 5. 2015

Kateřina Müllerová

Seznam příloh

Příloha 1 Ukázka návrhu na povolení oddlužení

Příloha 2 Ukázka hlasovacího lístku

Příloha 3 Seznam použitých účtů

Příloha 4 Ukázka přihlášky pohledávek

Příloha 5 Seznam náhodně vybraných dlužníků